

HELGE KJÆR NIELSEN

SPROGLIG KOMMENTAR

TIL

1 KORINTERBREV

BIND 1

Kap. 1 - 9

**TEOLTRYK - Teologisk Forlag
1997.**

Sproglig kommentar til 1 Korinterbrev

Forfatter: Helge Kjær Nielsen

Copyright 1997 by:

Helge Kjær Nielsen. Dr. Teol og Lector ved Teologisk Fakultet, Århus.
og
Teoltryk - Teologisk Forlag
Århus universitet, hovedbygningen

Tryk: L.B. offset

TEOLTRYK - Teologisk Forlag 1997

ISBN 87-7806-013-3.

FORORD

Da det er blevet meget vanskeligt endog i antikvariatet at finde Holger Mosbach: "Sproglig Fortolkning til Første Korinthierbrev", har jeg fundet det nærliggende - i forbindelse med undervisningen i græsk for det første hold teologistuderende ved "Jysk Åbent Universitet" - at fortsætte rækken af sproglige kommentarer med dem, som hermed offentliggøres, og som gælder Første Korintherbrev. De sproglige kommentarer er altså tænkt som en hjælp til teologistuderende og andre, som kan have glæde af dem i arbejdet med Første Korintherbrev på grundsproget græsk.

Der er i kommentarerne anvendt nogle forkortelser. Således er BDR en forkortelse for F. Blass / A. Debrunner: *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*. Bearbeitet von F. Rehkopf, Göttingen 1978 eller senere. Et eventuelt tal efter kommaet i paragrafhenvisningerne (f.eks. BDR § 128,5) refererer ikke til de med petit skrevne noter, men til et bestemt tal i hovedteksten (i eksemplet altså punkt 5), eventuelt til en af de noter, der henvises til under dette punkt. Med forkortelsen B&J henvises til J. Blomquist og O. Jastrup: *Grekisk / Græsk Grammatik*, Aarhus 1991.

Endelig er HKN en forkortelse for Helge Kjær Nielsen: *Nytestamentlig Græsk. Formlære og Syntaks*, Aarhus 1984. HKN,F betyder, at der henvises til paragraffer i den del af bogen, der behandler formlæren. HKN,S betyder, at henvisningerne gælder den del, der behandler syntaksen.

Forkortelsen κτλ. (καὶ τὰ λοιπά) betyder "osv."

Teksten, der er kommenteret, er Nestle-Aland: *Novum Testamentum Graece*, 27. reviderte Auflage, Stuttgart 1993.

Rønde 1997

Helge Kjær Nielsen

KAPITEL 1

V. 1-2 Som i de fleste andre nytestamentlige breve må ordene λέγει (her λέγονται) καίρειν underforstås i den indledende brevhilsen. Subjektet er Παῦλος og Σωσθένης, og dativobjektet er τῇ ἐκκλησίᾳ κτλ. Se om konstruktionen i brevindledninger BDR § 389 og 480,5b.

Til Παῦλος er føjet verbaladiktivet κλητός (af verbet καλεῖν) med ἀπόστολος (jfr. verbet ἀποστέλλειν) som subjektsprædikat, og til Σωσθένης er knyttet bestemmelsen ὁ ἀδελφός.

Dativobjektet τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ bestemmes på flere måder. For det første med σὺν (B&J § 156; HKN,F § 81) ἐν Kopίνθῳ, dernæst med participiumformen ἥγιασμένοις, der er perfektum (B&J nr. 6, s. 371; pluralis er et eksempel på constructio ad sensum; menigheden består af mange medlemmer. BDR § 134), og endelig med verbaladiktivet κλητοῖς (jfr. ovenfor) med ἄγιοις som efterfølgende subjektsprædikat. Substantivet ἡ ἐκκλησία er dannet af ἐκκαλεῖν.

Med præpositionsleddet σὺν πάσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις udvides dativobjektet. Ἐν παντὶ τόπῳ er en lokalitetsbestemmelse knyttet til det substantiverede participium τοῖς ἐπικαλουμένοις.

Genitiverne αὐτῶν καὶ ὑμῶν er enten knyttet til ἐν παντὶ τόπῳ eller til τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

V. 3 Til den græskinspirerede χάρις-hilsen er føjet den hebraiske fredshilsen, idet εἰρήνῃ må antages at svare til סָלַח. Det underforståede verbum er nok optativformen εἴη; BDR § 128,5; B&J § 156; HKN,F § 81.

Det personlige pronomen ὑμῖν er dativobjekt. Præpositionen ἐπί skal underforstås foran κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

V. 4 Håndskrifterne καὶ B har ikke μου efter τῷ θεῷ, men for meningen har det ingen betydning. Med præpositionsleddet ἐπὶ τῇ χάριτι κτλ. angives grunden til εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν (BDR § 235,2; B&J § 241,9; HKN,S § 51b).

Participiet δοθείσῃ (aor. partic. passiv af δίδωμι; B&J nr. 157, s. 384) indfører en nærmere bestemmelse af χάριτι, som det også fremgår af gentagelsen af den bestemte artikel τῇ.

Det til τῇ δοθείσῃ knyttede præpositionsled ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ angiver, at nåden er formidlet gennem Jesus Kristus.

V. 5 Man kan opfatte ὅτι-sætningen som en ny begrundelse for εὐχαριστῶ i v. 4, men der er snarere tale om en nærmere bestemmelse af den med præpleddet ἐπὶ τῇ

χάριτι τοῦ θεοῦ udtrykte begrundelse; ὅτι kan i så fald oversættes ved "at". Man bruger undertiden betegnelsen eksplikativt ὅτι, fordi ὅτι indleder en forklarende sætning.

Præplesleddet ἐν αὐτῷ, der er knyttet til ἐπλούτισθη, står på sin vis parallelt med ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ i v. 4, og ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει eksemplificerer, hvad der ligger i ἐν παντὶ i begyndelsen af verset.

V. 6 Konjunktionen καθώς kan forstås på to måder:

- 1) Den kan opfattes som sammenlignende (ligesom), og den med καθώς indledte sætning er så at betragte som et udsagn, der indholdsmæssigt er sammenligneligt med det, der er sagt i v. 5.
- 2) Den kan opfattes som begrundende (for), og καθώς-sætningen tjener så som begrundelse for udsagnet i v. 5.

Toῦ Χριστοῦ kan være en subjektiv genitiv (hvis Kristus opfattes som subjekt for den verbalhandling, der ligger bag τὸ μαρτύριον), men der er nok snarere tale om en objektiv genitiv (Kristus er i så fald objekt for den nævnte verbalhandling; jfr. oversættelsen "vidnesbyrdet om Kristus"). BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 39 og 40.

Præplesleddet ἐν ὑμῖν kan dels betyde "i jer", dels "iblandt jer".

V. 7 Sætningen indledt med ώστε (efter ώστε er konstrueret med akkusativ + infinitiv, her ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι. BDR § 391; B&J § 295; HKN,S § 160; 192a) angiver følgen, og slægtskabet mellem χάριτι i v. 4 og χαρίσματι her i v. 7 signalerer, at der er tale om en følge af den tankerække, der begynder i v. 4. Bemærk, at det i forbindelse med en infinitiv er nægtelsen μή, der forekommer.

Verbet ὑστερεῖσθαι kan konstrueres med genitiv, men altså også – som her – med ἐν. I præpositionsleddet ἐν μηδενὶ (HKN,F § 39) χαρίσματι må vi oversætte μηδενὶ positivt (nogen), da der går en nægtelse forud (BDR § 431,2; B&J § 298,3; HKN,S § 211,4).

Participiet ἀπεκδεχομένους står knyttet til subjektet (for infinitiven) ὑμᾶς og har som objekt τὴν ἀποκόλυψιν. Med præsens participium tilkendegives samtidighed med hovedverbet.

Toῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ kan opfattes som en subjektiv genitiv, men det er også muligt at forstå den som en objektiv genitiv; jfr. kommentarerne til v. 6.

V. 8 Gøres der ophold efter v. 7, må det indledende relative pronomen ὃς, der viser tilbage til τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, opfattes som et såkaldt overgangsrelativ og oversættes ved "han".

Præpositionsleddet ἐως τέλος kan udtrykke et gradsforhold og betyde "fuldstændig", men det angiver oftest tidsforhold og kan i den betydning oversættes

ved "til det sidste".

Verbaladjectivet ἀνεγκλήτους (dannet af alpha-prativum – her ἀν – og verbet ἐγκαλέῖν) står som objektsprædikat, dvs. knyttet til οὐας (BDR § 157; B&J § 216; HKN,S § 21).

V. 9

I den indledende nominalsætning står adjektivet πιστός som subjektsprædikat.

På samme måde som adjektivet κοινωνός konstrueres substantivet κοινωνία (fællesskab, delagtighed) ofte med genitiv; jfr. f.eks. 1 Kor 10,16.

Det er påfaldende med præpositionsleddet δι' οὐ (οὐ er genitiv af det relative pronomen) i et udtryk om Guds kalmelse; διά indfører nemlig ofte den, der formidler noget. Det er sikkert det påfaldende ved δι' οὐ, der forklarer apparatets alternative læsemåde υφ' οὐ (af ham). Denne læsemåde er derfor at betragte som sekundær og er i øvrigt heller ikke særlig godt bevidnet.

V. 10 Bestemt af hovedsætningens verbum παρακαλῶ følger tre sætninger med verberne i konjunktiv – den første (ἴνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες) og den sidste (ῆτε κατηρτισμένοι κτλ.) positivt formuleret, den anden (μὴ ή ἐν οὐτίν σχίσματα) negativt. Formelt er der tale om hensigtsbætninger, men det finale aspekt i de tre sætninger er ret afsvækket, så ἴνα med konjunktiv svarer her nærmest til en udfyldende infinitiv. Denne brug af ἴνα-sætninger forekommer ofte i koine-græsk. BDR § 392; Se vedr. verbalformerne ἦτε og η̄ B&J § 156 og HKN,F § 81.

Præp.leddet διά τοῦ ὄντοματος har antagelig instrumental betydning og kan i så fald gengives ved "i".

Udtrykket τὸ αὐτὸ λέγειν betyder "at sige det samme", dvs. "at være enige".

Se vedr. den med μή indledte sætning BDR § 370,2; B&J 296,1 og HKN,S § 144. Det er almindeligt, at verbet – som her – er singularis, når subjektet er neutrum pluralis (σχίσματα).

I den sidste sætning er ἦτε κατηρτισμένοι (af καταρτίζειν) en perifrastisk perfektumform. B&J § 207,2 og HKN,S § 188. Se vedr. αὐτῷ og αὐτῇ i udtrykkene ἐν τῷ αὐτῷ νοῖ (af νοῦς) og ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ samt vedr. αὐτῷ i udtrykket τὸ αὐτὸ λέγητε BDR § 288; B&J § 359,4c; HKN,F § 30.

V. 11 Det saglige subjekt for passivformen ἐδηλώθη indføres med præpositionen ὑπό (BDR § 232,2; B&J § 260,3; HKN,S § 59b – om denne konstruktion anvendes ofte betegnelsen agens). Det er altså ὑπὸ τῶν Χλόντ, der er det saglige subjekt, men det er sætningen ὅτι ἔριδες ἐν οὐτίν εἰσιν, som er det grammatiske subjekt. Var verbalformen aktiv, ville ὅτι-sætningen være objekt.

Præpositionen περὶ har her betydningen "om", "angående". Χλόν er navnet på en kvinde, og udtrykket οἱ Χλόντ betegner altså personer, der hører hende til; evt.

kunne det være hendes slaver (BDR § 162,7; HKN,S § 9). Genitivformen *τῶν* skyldes naturligvis præpositionen *ὑπό*. Se kommentarerne til 2,12 vedr. denne konstruktion.

V. 12 Det demonstrative *τοῦτο* er det foreløbige objekt for *λέγω*, hvorefter det nærmere indhold følger i ὅτι-sætningen. Efter *ἔκστος* følger der en partitiv genitiv. BDR § 164; B&J § 232,4; HKN,S § 41.

Som Παύλου og Χριστοῦ tydeligt nok er genitivformer, er de to andre egennavne Απολλώ (af Ἀπολλώς) og Κηφᾶς (af Κηφᾶς) det også. Έγώ δὲ Παύλου betyder "jeg er Paulus", dvs. "jeg hører Paulus til". Se om denne prædikative genitiv BDR § 162,7; B&J § 234,1; HKN,S § 38.

V. 13 Verset rummer tre retoriske spørgsmål, der lægger op til benægtende svar, som det bl.a. fremgår af μή i det andet spørgsmål (BDR § 427,2a og 440; B&J § 301,2,3; HKN,S § 211,1). Nogle håndskrifter har også μή i det første spørgsmål, men det synes at skyldes et ønske om at tydeliggøre. Den første sætning kunne dog, hvis man ser væk fra, at der nu er et spørgsmålstegn, opfattes som en konstatering. Resultatet af, at de i Korinth har sluttet sig til forskellige personer, er, at Kristus er delt.

Μερίζειν, hvoraf μεμέρισται er dannet, kan både betyde "dele" og "tildele". Her giver den første betydning bedst mening.

Som i mange andre tilfælde har ὑπέρ efterfulgt af genitiv betydningen "for skyld".

Udtrykket βαπτίζειν (βαπτίζεσθαι) εἰς τὸ ὄνομα (jfr. v. 15) svarer i betydning til β. ἐν τῷ ὄνόματι og β. ἐπὶ τῷ ὄνόματι.

V. 14 Læser man ikke parentesen [τῷ θεῷ] med, har verbet εὐχαριστῶ betydningen "jeg er taknemlig over". Den efterfølgende ὅτι-sætning kan opfattes som en årsagssætning (fordi jeg osv.), men er snarere at forstå som en genstandssætning (at jeg osv.).

Se vedr. οὐδένα B&J § 123,2; HKN,F § 39. Genitiven ὑπῶν efter οὐδένα er en partitiv genitiv. BDR § 164; B&J § 232,4, HKN,S § 41.

Udtrykket οὐδένα ... εἰ μή betyder ordret "ingen ... hvis ikke" = "ingen ... undtagen". BDR § 376,1.

Κρίσπον og Γάτιον er – ligesom οὐδένα – objekt for ἐβάπτισα.

V. 15 Oftest indleder ἵνα μή en hensigtsbætning, men ordene kan også stå som indledning til en følgebætning (BDR § 391,5; B&J § 296,4; HKN,S § 145), og det må være tilfældet her. I forbindelse med ἵνα konstrueres altid med verbet i konjunktiv. Se vedr. εἴπῃ B&J nr. 188, s. 387; HKN,F § 88, nr. 61.

Sætningen ὅτι εἰς κτλ. er objekt for verbet εἴπῃ og kaldes derfor almindeligvis en genstandssætning. I nytestamentlig græsk synes der ikke at være nogen tydelig

forskel på, om man som her bruger det possessive pronomen (τὸ ἐμὸν ὄνομα), eller som det også ville være muligt det personlige (τὸ ὄνομα μου).

V. 16 Verset består af 3 sætninger, nemlig 2 hovedsætninger og en indirekte spørgebisætning. Στεφανᾶ i den første sætning er genitiv. Nominativformen er Στεφανῶς.

(Τὸ) λοιπόν (i den anden sætning) forekommer oftest – som her – med adverbial betydning, men er egentlig henseendets akkusativ (BDR § 160,2; B&J § 230f; HKN,S § 25).

I den afsluttende indirekte spørgesætning, der er udløst af οὐκ οἶδα, har konjunktionen εἴ betydningen "om" (BDR § 368,2; B&J § 288; HKN,S § 201). Såvel τίνα som ἄλλον er ubestemte pronominer – begge former akkusativ.

V. 17 Man må forstå det begrundende γάρ på den måde, at Paulus nu begrunder, hvorfor han kun undtagelsesvist har foretaget dåb. Det er antagelig for betoningens skyld, at Paulus indleder med οὐ γάρ ἀπέστειλεν.

Βαπτίζειν og εὐαγγελίζεσθαι er udfyldende infinitiver, der udtrykker hensigten med ἀπέστειλεν. Sådanne infinitiver betegnes undertiden finale infinitiver. BDR § 390,1; B&J § 270,1; HKN,S § 159.

Præpositionsleddet ἐν σοφίᾳ λόγου (med ord's visdom = med visdom i ord) skal ganske sikkert forbides med infinitiven εὐαγγελίζεσθαι. En forbindelse til ἀπέστειλεν forekommer ikke sandsynlig.

Se kommentarerne til v. 15 vedr. τίνα μή. Her synes der dog ikke at være tale om en følgebisætning, men om en hensigtsbisætning.

Verbet κενοῦν betyder "at gøre tom", så κενωθῆ kan gengives ved "blive tømt for indhold/mening/kraft".

V. 18 Τοῦ σταυροῦ er en objektiv genitiv. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 40. Det er usædvanligt, at artiklen – her ὁ – gentages foran en genitiv – her τοῦ σταυροῦ (BDR § 271,1b).

De substantiverede participier τοῖς ἀπολλυμένοις og τοῖς σφασμένοις (ἥμιν er alene forbundet med det sidste participium) står i dativ. Dativen kan opfattes som dativus commodi. BDR § 188; B&J § 236,3; HKN,S § 28.

Det er uklart, om de to præsens participier skal antyde, at udviklingen mod henholdsvis fortabelse og frelse er påbegyndt. Nogle vil mene, at participierne er brugt tidløst nærmest som betegnelse for ikke-kristne og kristne.

V. 19 Som tydeliggjort med γάρ følger nu en begrundelse for udsagnet i det foregående. Γέγραπται er den gængse verbalform (terminus technicus), når der skal anføres et skriftcitat.

Se vedr. ἀπολῶ B&J nr. 62, s. 376; HKN,F § 88, nr. 10. Τῶν σοφῶν (σοφός) og τῶν συνετῶν (συνετός) er substantiverede adjektiver. Citatet udgør en kiasme, idet verbet står før objektet i den første sætning, mens objektet står først i den anden.

Sagligt er citatet subjekt for γέγραπται.

V. 20 De tre spørgesætninger i begyndelsen af verset er nominal sætninger; verbet er altså underforstået.

Med genitiven τοῦ αἰῶνος τούτου (svarende til det hebraiske udtryk הַזְמִינָה) bestemmes disputatorēn (συζητήτης – et meget sjældent forekommende ord) som hørende denne verden / denne æon til. Der er sikkert især tale om en kvalitativ bestemmelse af den nævnte συζητήτης. På samme måde bestemmes i den næste sætning σοφία som denne verdens visdom.

Da den tredie spørgesætning indledes med οὐχί, forudsættes et bekræftende svar. BDR § 427,2a; 440; B&J § 301,2,3; HKN,S § 211,1.

Verbalformen ἐμώρανεν er dannet af μωράνειν, der kan have betydningen "gøre tåbelig", evt. "erklære for tåbelig".

V. 21 Af ordene ἐπειδὴ γάρ fremgår, at verset rummer begründelsen for udsagnet i slutningen af v. 20.

Mens det er klart, at ἔγνω (B&J nr. 123, s. 381; HKN,F § 88, nr. 22) og ὁ κόσμος hører sammen som verbum og subjekt, og at τὸν θεόν er objekt for ἔγνω, og mens det også er nogenlunde klart, at der efter διὰ τῆς σοφίας kan underforstås et αὐτοῦ, eftersom der må være tænkt på verdens egen (utilstrækkelige) visdom, er det bl.a. på grund af ordstillingen mindre klart, hvordan præpositionsleddet ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ er at forstå. Man kan knytte det til θεόν, og meningen bliver så, at verden ikke kendte Gud i Guds visdom. Når der står τοῦ θεοῦ og ikke αὐτοῦ, må det i givet fald forklares med, at præpositionsleddet er anbragt så tidligt i sætningen. Sådan er forståelsen i oversættelsen fra 1948. En anden forståelsesmulighed er, at ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ skal udtrykke, at det var iflg. Guds visdom, at verden ikke ved dens egen visdom kendte ham. Det er forståelsen bl.a. i oversættelsen fra 1992.

Efter hovedsætningens finite verbalform εὐδόκησεν (uden augment som det ofte er tilfældet med verber, der indledes med εν; B&J § 138,3; HKN,F § 44b) følger σῶσαι (af σῶσειν) som udfyldende infinitiv.

Præpositionen διὰ betyder her "ved hjælp af", og τῆς μωρίας er nærmere bestemt ved genitiven τοῦ κηρύγματος.

V. 22 Igen indledes med et begrundende ἐπειδὴ (BDR § 456,3); ἐπειδὴ kunne godt opfattes som indledning til en konstruktion, hvis hovedudsagn kommer med udsagnet ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν κτλ. i v. 23, I så fald er v. 22 underordnet v. 23. De fleste vil dog mene, at der er tale om sideordnede sætninger, og at ἐπειδὴ her er

brugt med betydning svarende til konjunktionen γάρ. Ἐλληνες er pluralis af Ἐλλην. Καὶ ... καὶ har betydningen "på den ene side ... på den anden side". BDR § 444,3.

V. 23 Participiet ἐσταυρωμένον (perf. af σταυροῦν) står som en nærmere bestemmelse til objektet Χριστόν – evt. som objektsprædikat. Om man af perfektformen kan slutte, at Kristus af Paulus forbliver den korsfæstede, er nok usikkert.

Det er det forhold, at det er objektet Χριστόν (med bestemmelsen ἐσταυρωμένον), som er en forargelse og en dárskab, der forklarer akkusativformerne οκάνδαλον og μωρίαν. Substantivet οκένδαλον kan stå som betegnelse for det, hvorover man snubler.

Ἰουδαίοις, Ἐλλησιν, ἔθνεσιν og (i v. 24) αὐτοῖς δὲ τοῖς κληπτοῖς κτλ. er dativus commodi et incommodi. BDR § 188; B&J § 236,3; HKN,S § 28.

Substantivet θένεσιν er en form af neutrumsordet θένος. Om bøjningen se B&J § 82; HKN,F § 17.

V. 24 P⁴⁶ læser Χριστὸς θεοῦ δύναμις καὶ θεοῦ σοφία – har altså en nominalsætning med Χριστός som subjekt og δύναμις og σοφία som subjektsprædikat. Akkusativformerne i Nestle–Alands tekst må skyldes, at κηρύσσομεν stadig tænkes med, selv om v. 24 kun er løsere knyttet til v. 23.

Ordet αὐτοῖς foran det substantiverede verbaladjektiv τοῖς κληπτοῖς betyder "selv". BDR § 288; B&J § 120,5b; HKN,F § 30.

V. 25 Verset begrunder udsagnet om Guds kraft og visdom i det umiddelbart foregående; ὅτι er altså årsagskonjunktion.

Tὸ μωρόν og τὸ ἀσθενές er substantiverede adjektiver i neutrum singularis. BDR § 263,2; HKN,F § 21 og 25. De svarer betydningsmæssigt nøje til substantiverne μωρία og ἀσθενεία.

Efter de to komparativer σοφώτερον og ἴσχυρότερον, der står som subjektsprædikater, følger genitiven τῶν ἀνθρώπων. Den kan opfattes på to måder. En mulighed er, at τῶν ἀνθρώπων er andet sammenligningsleds genitiv (BDR § 185; B&J § 233,5; HKN,S § 46), en anden, at man i forbindelse med de to gange τῶν ἀνθρώπων som andet sammenligningsled skal underforstå henholdsvis σοφίας og δυνάμεως. Tῶν ἀνθρώπων er så at forstå som possessiv eller nok bedre subjektiv genitiv. Der er fortalere for begge forstælser.

V. 26 Det begrundende γάρ efter βλέπετε synes her brugt i afsvækket betydning, som det undertiden er tilfældet og netop ofte i forbindelse med en imperativ.

Ὑμῶν efter κλῆσιν er en objektiv genitiv. BDR § 163,5; B&J § 232,2; HKN,S § 40. Foruden κλῆσιν har βλέπετε som objekt en genstandssætning indledt med ὅτι. Den

skal tydeliggøre, hvad det er, læserne skal lægge mærke til vedr. deres kaldelse. I genstandssætningen kan man som verbum underforstå ἐκλήθησαν. En anden mulighed kunne være at underforstå ώμετς ήτε.

Den til adjektivet σοφοί føjede bestemmelse κατά σάρκα betyder direkte "ifølge kødet", og det vil sige "efter menneskelig målestok", "i verdslig henseende" og lign.

V. 27 Det adversative ᄂλλά markerer modsætningen mellem en kaldelse af vise, mægtige og fornemme og så den udvælgelse, v. 27 vidner om.

Verset rummer fire sætninger: en hovedsætning efterfulgt af en hensigtsbisætning, en ny hovedsætning igen efterfulgt af en hensigtsbisætning. I hensigtsbisætningerne er der konjunktiv.

Selv om formen er neutrum, er der med det substantiverede adjektiv τὰ μωρό tænkt på mennesker (BDR § 263,4). Sådan også med adjektiverne τὰ ἀσθενῆ (af ἀ-οθενής = svag) og τὰ ἴσχυρά senere i verset og med τὰ ὀγενῆ (af ἀ-γενῆς = uædel, ringe; modsat εὐ-γενῆς i v. 26) og med participierne τὰ ἔξουθενημένα, τὰ μὴ ὄντα og τὰ ὄντα i v. 28. Eneste adjektiv i maskulinum er σοφούς.

Toῦ κόσμου efter τὰ μωρά og efter τὰ ἀσθενῆ (samt efter τὰ ὀγενῆ i v. 28) er antagelig at opfattet som en partitiv genitiv. BDR § 164; B&J § 232,4; HKN,S § 41.

Det to gange forekommende ἐξελέξατο (det kommer igen i v. 28) er dannet af ἐκλέγειν. Se B&J nr. 371, s. 404; HKN,F § 44d.

Det lader sig ikke afgøre, om καταισχύνειν er præsens eller aorist konjunktiv. Det syntaktisk parallelle verbum καταργήσῃ i v. 28 taler dog for konjunktiv.

V. 28 Konstruktionen fra v. 27 videreføres her med yderligere en hovedsætning efterfulgt af en hensigtsbisætning.

Det substantiverede participium (perfektum) ἔξουθενημένα er dannet af verbet ἔξουθενεῖν; bemærk slægtskabet med ordet οὐθεῖς (= οὐδεῖς).

Ordene τὰ μὴ ὄντα kan opfattes som en karakteriserende sammenfatning af τὰ ὀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἔξουθενημένα. Se vedr. participiet ὄντα B&J § 156; HKN,F § 81. Som hovedregel gælder, at nægtelsen ø̄ forekommer i forbindelse med indikativ; i forbindelse med de andre måder anvendes oftest μή. Derfor her τὰ μὴ ὄντα. BDR § 426; B&J § 298b; HKN,S § 211.

Grundbetydningen af καταργεῖν, hvorfaf καταργήσῃ er dannet, er "gøre uvirksom", men det kan også bruges med den lidt radikalere betydning "tilintetgøre" og lign.

V. 29 Først kommer en med ὅπως μή indledt hensigtsbisætning (BDR § 369; B&J § 296; HKN,S § 144). Sætningen kan være knyttet til hensigtsbisætningen i slutningen af v. 28, men den skal nok snarere udtrykke hensigten med Guds handlemåde, som den er beskrevet i v. 27 og v. 28. Som i hensigtsbisætninger indledt med ἵνα er der

konjunktiv (her aorist konjunktiv af καυχᾶσθαι) efter ὅπως.

Udtrykket μὴ ... πᾶσος (intet) er en hebraisme (לֹא ... אָל). Μὴ πᾶσος σάρξ svarer betydningsmæssigt til "intet menneske", "ingen".

V. 30 Den direkte betydning af ἐκ σύντοῦ er "af/fra ham"; her må meningen være, at deres væren i Kristus skal forklares ud fra Gud, dvs. den skyldes Gud. Derfor kan man sige: "Ham skyldes det, at I er i Kristus Jesus."

I relativbisætningen er der fire subjektsprædikater, og man kan – foranlediget af konstruktionen τε καί ... καί, der binder de tre sidstnævnte prædikater sammen – forstå det sådan, at σοφία er det overordnede begreb, som δικαιοσύνη, ἀγιασμός og ἀπολύτρωσις nærmere udfolder.

Se vedr. ἔγενήθη B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21.

V. 31 Den med τέχνει indlede hensigtsbisætning er elliptisk. Man kan underforstå γένηται. BDR § 480,5c. Altså: "for at (det kan være/blive), som det står skrevet."

Efter sammenligningsbisætningen καθὼς γέγραπται følger et citat i direkte tale. Såvel det substantiverede participium ὡς καυχώμενος, der er subjekt, som imperativen καυχάσθω (3. sing.) er dannet af verbet καυχᾶσθαι.

Af meningsmæssige grunde må præpositionsleddet ἐν κυρίῳ knyttes til imperativen. Καυχᾶσθαι ἐν κυρίῳ betyder "rose sig af Herren"; jfr. Rom 2,17 (BDR § 196).

KAPITEL 2

V. 1 Κάγω er et eksempel på krasis. BDR § 18; B&J § 22,1; HKN,F § 8. Til det i κάγω indeholdte subjekt ἔγω knytter sig participiet ἐλθών, der har tidsbetydning. BDR § 418,5b; B&J § 275,3 og HKN,S § 178.

Da den finitte verbalform er ἐλθον, forekommer samme verbum to gange i samme sætning. Se i øvrigt om verbet B&J nr. 235, s. 392; HKN,F § 88, nr. 34.

Til subjektet ἔγω knytter sig også participiet καταγέλλων med objektet τὸ μυστήριον. Nogle opfatter καταγέλλων som udtryk for en hensigt, men man måtte i så fald have ventet en futurumform af participiet. Antagelig skal participiet angive måden. Paulus kom, idet han forkyndte. BDR § 418,5a; B&J § 275,11.

Toῦ θεοῦ er en subjektiv genitiv; præciserende kan den betegnes som en genitivus auctoris, da tanken utvilsomt er den, at hemmeligheden har sit udspring hos Gud (BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 39). De fleste håndskrifter – herunder bla. Ν², B og D – læser i øvrigt μερύποιον og ikke μυστήριον.

Det er ikke til at afgøre, om Paulus har tænkt sig præp.leddet οὐ καθ' ὑπεροχήν knyttet til ἐλθον eller til καταγέλλων, men i begge tilfælde er det måden, den ledsagende omstændighed, det af κατά styrede præp.led angiver. Det kan på dansk gengives ved "med".

Med et kunstord kunne ὑπεροχή gengives ved "fremragenhed", da ὑπερέχειν betyder "rager frem". Λόγου og σοφίας angiver så, af hvad art denne "fremragenhed" er. Ofte oversættes substantivet i en sådan konstruktion bedst ved et adjektiv – altså "fremragende talekunst eller visdom". BDR § 165; B&J § 232,5; HKN,S § 42f.

V. 2 Paulus begrunder nu udsagnet i v. 1; jfr. γάρ. Nægelsen οὐ synes trods placeringen foran det finitte verbum ἔκριναι, sagligt at skulle forbindes med τι εἰδέναι. En anden mulighed kunne være at opfatte udtrykket οὐ ἔκριναι som ensbetydende med "jeg afviste" eller lign.

Det ubestemte pronomen τι er objekt for εἰδέναι (af οἶδα), der er udfyldende infinitiv efter ἔκριναι (B&J nr. 451, s. 411; HKN,F § 88, nr. 69).

Se kommentarerne til 1,14 vedr. εἰ μή. Ordene Ἰησοῦν Χριστόν står parallelt med τι – altså som objekt for εἰδέναι – og er nærmere præciseret ved ledet τοῦτον ἐσταυρωμένον (jfr. kommentarerne til 1,23), der indføres med det epeksegetiske καί (BDR § 442,6a).

V. 3 Se kommentarerne til v. 1 vedr. κάγω og B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21 vedr. ἐγενόμην. Forbindes ἐν ἀσθενείᾳ κτλ. med ἐγενόμην, ville

betydningen være: "jeg blev svag osv." Præpledet πρὸς ὑμᾶς er så løsere tilknyttet. Antagelig skal man dog opfatte πρὸς ὑμᾶς som direkte knyttet til verbet, og meningen er så enten: "jeg kom til jer" eller – trods aoristformen – "jeg færdedes hos jer". Med det treleddede præpledet ἐν ἀσθενείᾳ κτλ. beskrives så den måde, han kom / færdedes på. BDR § 219,4. Måske skal præpledets fremskudte plads (før verbet) betone indholdet.

V. 4 Som verbum i nominalsætningen med subjekterne ὁ λόγος og τὸ κήρυγμα kan underforstås ἦν, evt. ἐγένετο.

De to med ἐν indledte præpled siger negativt og positivt noget om den måde, hvorpå Paulus' tale og prædiken blev fremført. Det første præpled er i håndskrifterne og hos kirkefældrene overleveret i mange variationer. I læsemåden i Nestle-Alands tekst er πειθοῖς (af det ikke andre steder bevidnede πειθός) et adjektiv, der trods ordstillingen må knyttes til λόγοις; altså "med visdoms overtalende ord", dvs. "med overtalende visdomsord). Bl.a. A og C har foran σοφίας adjektivet ἀνθρωπίνης, P⁴⁶, G, F samt enkelte andre har ikke λόγοις. En anden gruppe af læsemåder er fælles om i stedet for adjektivet πειθοῖς at have substantivet πειθῶ (dativ af ἡ πειθώ, der betyder "overtalelse", "overtalelseskunst") efterfulgt enten af σοφίας alene, af σοφίας λόγου, af σοφίας λόγων eller af ἀνθρωπίνης σοφίας. Alle læsemåder er at betragte som varierende udtryk for den samme grundtanke.

I det andet led forekommer det især fra retorikken kendte begreb ἀπόδειξις, der betyder "bevis". Da forståelsen vel er den, at det er πνεῦμα og δύναμις, der virker beviset, kan man tale om en subjektiv genitiv. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 39.

V. 5 Den med ἵνα indledte hensigtsbisætning må forstås ud fra udsagnene i de to foregående vers. Vedr. verbet ἦ se B&J § 156 og HKN,F § 81.

Præpledene ἐν σοφίᾳ og ἐν δυνάμει svarer til instrumental dativ. BDR § 219; B&J § 241,8; HKN,S § 66.

V. 6 Objektet σοφίαν står betonet først i sætningen. Det genoptages efterfulgt af δέ, fordi der skal føjes en præcisering til. Jfr. f.eks. Rom 3,22. BDR § 447,1c. "Ev τοῖς τελείοις må betyde "blandt de fuldkomne".

Se kommentarerne til 1,20 vedr. τοῦ αἰῶνος τοῦτον. Participiet τῶν καταργουμένων (af καταργεῖν; jfr. 1,28) knytter sig til τῶν ἀρχόντων (af ὁ ἄρχων).

V. 7 Hvor det i v. 6 var en negativ bestemmelse af σοφία, der blev givet, følger nu indledt med det tydeligt adversative ἀλλά og med en gentagelse af verbet λαλοῦμεν en positiv karakteristik.

Præpledet *ἐν μυστηρίῳ* kan være knyttet til *λαλοῦμεν* og være en tilkendegivelse af, at Paulus taler på en hemmelighedsfuld måde om Guds visdom. En anden mulighed er, at *ἐν μυστηρίῳ* er knyttet til *σοφίαν*, og ordene må så opfattes som en adjektivisk bestemmelse, så meningen er "Guds hemmelige visdom". Det substantiverede participium *τὴν ἀποκέκρυψμένην* (af *ἀποκρύπτειν*) er under alle omstændigheder at forbinde med *σοφίαν*, hvortil også det relative *ὅν* knytter sig.

Med *εἰς δόξαν ἡμῶν* (til herliggørelse af os) angives hensigten med *ὅν* præobjekten.

V. 8 Det relative pronomen *ὅν* står parallelt med *ὅν* i v. 7 og refererer altså til *θεοῦ σοφίαν*. Det står her som objekt for *ἔγνωκεν*.

Tῶν ἀρχόντων er en partitiv genitiv udløst af *οὐδείς*. BDR § 164; B&J § 232,4; HKN,S § 41.

Betingelsesbisætningen *εἰ γάρ κτλ.* med den efterfølgende hovedsætning er et eksempel på casus irrealis – her casus irrealis om fortiden, da der er aorist såvel i betingelsesbisætningen som i hovedsætningen. BDR § 360; B&J § 262,2; HKN,S § 195b. Vedr. *ἔγνωκεν* og *ἔγνωσσαν* se B&J nr. 123, s. 381; HKN,F § 88, nr. 22.

V. 9 Citatet bestående af to relativbisætninger udgør i sig selv en anakoluti (HKN,S § 205). Den kan man, når der skal oversættes, forholde sig til på flere måder. Man kan for det første lade den stå, dvs. gengive citatet anakolutisk. En anden mulighed er at tydeliggøre ved at supplere med en underforstået tanke, som – trods neutrumformen *ὅ* – kunne være: "Den (nemlig visdommen) er" – og så fortsætte – "som der står skrevet, hvad osv." (sådan oversættelsen fra 1948). En tredie mulighed er at se væk fra det punktum, tekstudgiverne har anbragt, og kombinere citatet med den første sætning i v. 10 og så opfatte citatet som objekt for *ἀπεκάλυψεν* (sådan oversættelsen fra 1992).

I den første relativbisætning er *ὅ* objekt for *εἶδεν* og *ῆκουσεν*, men subjekt for *ἀνέβη*. Se vedr. *εἶδεν* B&J nr. 477, s. 413; HKN,F § 88, nr. 72, og vedr. *ἀνέβη* B&J nr. 91, s. 378; HKN,F § 88, nr. 17 og § 50b.

I den anden relativbisætning er *ὅ* objekt for *ήτοιμασεν*, og det substantiverede participium *τοῖς ἀγαπῶσεν* er dativobjekt.

V. 10 Selv om man ikke ser væk fra punktum og læser den første sætning i dette vers sammen med v. 9 (jfr. kommentarerne til verset), kan man godt opfatte citatet i dette vers som det uudtalte objekt for *ἀπεκάλυψεν*. Den opfattelse, at *ἀπεκάλυψεν* er brugt absolut, dvs. uden objekt, forekommer mindre sandsynligt.

Bemærk den prægnante placering, som dativobjektet *ἡμῖν* har. "Os har Gud

åbenbaret det ved Ånden." Herved markeres klart modsætningen til ukendskabet hos denne verdens fyrster (v. 8).

I forlængelse af πάντα, der er objekt for ἐπουνά, følger som en stigning og en præcisering ledet τὰ βάθη τοῦ θεοῦ - "også Guds dybder". Se vedr. substantivet βάθη HKN,F § 17.

V. 11 Γάρ-ætningen begrunder udsagnet i v. 10. Ἀνθρώπων – som et par håndskrifter ganske vist ikke har, men som dog synes at være oprindelig – er en partitiv genitiv efter τίς (altså: "hvem blandt mennesker?"). BDR § 164; B&J § 232,4; 233,2; HKN,S § 41.

Som objekt for οὗτοις (B&J nr. 451, s. 411; HKN,F § 88, nr. 69) står τὰ τοῦ ἀνθρώπου; egentlig: "de ting, der hører et menneske til" – i sammenhængen her ofte oversat ved: "hvor der bor i mennesket". Se om εἰ μή, der forekommer to gange i dette vers, kommentarerne til 1,14.

Med artiklen τό i udtrykket τὸ ἐν αὐτῷ genoptages τὸ πνεῦμα, der bestemmes som "den i det", dvs. som "den i mennesket"; LXX har i Zak 12,2 udtrykket πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ.

Konstruktionen τὰ τοῦ θεοῦ (objekt for ἔγνωκεν) er en parallel til τὰ τοῦ ἀνθρώπου tidligere i verset. Se vedr. ἔγνωκεν B&J nr. 123, s. 381; HKN,F § 88, nr. 22.

V. 12 Δέ er her mere videreførende (se f.eks. v. 10) end udtryk for modsætning (adversativ). Se vedr. ἐλάβομεν B&J nr. 364, s. 404; HKN,F § 88, nr. 59.

Med gentagelse af artiklen τό bestemmes τὸ πνεῦμα nærmere ved hjælp af præp.ledet ἐκ τοῦ θεοῦ.

Med τίχ-ætningen angives her hensigten, nemlig med ἐλάβομεν τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ. Objektet for εἰδῶμεν (B&J nr. 451, s. 411; HKN,F § 88, nr. 69) er det substantiverede participium i passiv τὰ χερισθέντα (af χερίζεσθαι: give af nåde). I stedet for εἰδῶμεν læser bl.a. P⁴⁶ og D ὅδωμεν. B&J nr. 477, s. 413; HKN,F § 88, nr. 72.

Det saglige subjekt for den handling, der ligger i participiet, anføres med præpositionsleddet ὑπὸ τοῦ θεοῦ (agens); se kommentarerne til 1,11.

V. 13 Det relative pronomen ᾃ, der er objekt for λαλοῦμεν, knytter til ved τὰ χερισθέντα i v. 12. Med verbet λαλοῦμεν genoptages λαλοῦμεν i v. 6 og 7.

De to med ἐν indlede præp.led svarer betydningsmæssigt til en instrumental dativ. BDR § 219; B&J § 238,1; HKN,S § 31. Διδακτός betyder "indlært", og οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις kan derfor ordret gengives: "ikke med menneskelig visdoms indlærte ord", dvs. ikke med ord, som Paulus – og andre – har lært af menneskelig visdom. BDR § 183,2. I forbindelse med det i øvrigt i

det væsentlige parallelle udtryk ἐν διδακτοῖς πνεύματος skal man underforstå λόγοι. For tydeligheds skyld har nogle håndskrifter efter πνεύματος adjektivet ἀγίου.

De sidste tre ord i verset kan tolkes på flere måder afhængig af, 1) hvilken betydning det til sætningens subjekt knyttede *participium συγκρίνοντος* antages at have, 2) hvilket køn adjektivet πνευματικοῖς antages at være (maskulinum eller neutrum) og 3) hvilken dativ det skønnes at være (dativobjekt eller instrumental dativ).

Betyder *συγκρίνειν* "at tolke", kunne der oversættes: "idet vi tolker åndelige ting for åndelige mennesker", eller: "idet vi tolker åndelige ting ved åndelige ord" eller lignende. Betyder *συγκρίνειν* "at sammenligne", må πνευματικοῖς være neutrum og sigte til andre åndelige ting end πνευματικά. I øvrigt har bl.a. håndskriften B adverbiet πνευματικῶς og ikke adjektivet πνευματικοῖς.

V. 14 Adjektivet ψυχικὸς ἄνθρωπος er i denne sammenhæng en betegnelse for det menneske, der alene har σοφία τοῦ αἰώνος τούτου. Anderledes med ο πνευματικός i v. 15.

Se vedr. udtrykket τὰ τοῦ πνεύματος (objekt for δέχεται, der her muligvis har betydningen "kan ikke modtage") kommentarerne til v. 11.

Fra den foregående sætning må τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ underforstås som subjekt for ἔστιν (Μωρία er så subjektsprædikat) og som objekt for γνῶναι. Vedr. γνῶναι, der er udfyldende infinitiv efter δύναται, se B&J nr. 123, s. 381; HKN,F § 88, nr. 22. Αὐτῷ er dativus commodi.

Med οἱ-sætningen begrundes i første række den umiddelbart foregående sætning. Det underforståede subjekt for ἀνακρίνεται (af ἀνακρίνειν: "udspørge" / "undersøge / "bedømme") er igen τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ.

V. 15 Mange håndskrifter har ikke atiklen τό foran πάντα, der så formelt kunne være mask. sing. Også uden artikel skal πάντα dog sikkert opfattes som neut. plur. her. Ανακρίνεται betyder antagelig "bedømmes".

Se kommentarerne til 1,11 vedr. konstruktionen ὡν̄ οὐδενός og B&J § 123,2 samt HKN,F § 39 vedr. οὐδενός.

V. 16 Se vedr. ἔγνω B&J nr. 123, s. 381; HKN,F § 88, nr. 22. Νοῦν er akkusativ. Nominativ Νοῦς, dativ voῖ, genitiv voός.

Sætningen ὃς συμβιβάσει αὐτόν er en relativ bisætning, der imidlertid har konsekutiv betydning, hvad der kan gengives ved "så at han osv." BDR § 379; B&J § 297,14.

Συμβιβάζει betyder egentlig "bringe sammen", "føre sammen", men også undertiden f.eks. "bevise" og som her (bestemt af LXX) "undervise" og "belære".

KAPITEL 3

V. 1 Se vedr. κάγω kommentarerne til 2,1 og vedr. ἡδυνήθην, der er deponent, B&J nr. 171, s. 385; HKN,F § 88, nr. 27. Bemærk augmentet ḥ, der for dette verbums vedkommende veksler med ḫ. BDR § 66,3 og HKN,F § 44a, anm. 1. Verbet ἡδυνήθην har udfyldende infinitiv. BDR § 392,2; B&J § 269,4; HKN,S § 161.

Formerne πνευματικοῖς, σαρκίσιοις og υπνίσιοις (adjektiver, der er brugt substantivisk) er bestemt af dativobjektet ὑμῖν ("til jer som til åndelige osv."). Σαρκίσιοις kan være en betegnelse for det, der er af stoffet kød, mens σαρκικός (jfr. v. 3) kan betegne det, der af væsen er kødeligt. Men det er nok tvivlsomt, hvorvidt Paulus her lægger vægt på denne sondring.

Præpledset ἐν Χριστῷ er alene af forbinde med ὡς υπνίσιοις.

V. 2 Verbet ἐπότισος (af ποτίζειν) er konstrueret med to akkusativer, nemlig dels ὑμᾶς, dels γάλα, der betonet er stillet forrest i sætningen, og βρῶμα. BDR § 155,7. Brῶμα er ikke et naturligt objekt for ἐπότισος, så man kan evt. underforstå et andet verbum i forbindelse med det ord, f.eks. ἐφώμισος. BDR 479,2.

Den begrundende sætning οὕτω γάρ ἐδύνασθε er egentlig ufuldstændig, men meningen er jo helt øbenbart, at de endnu ikke kunne klare den faste føde. Der kunne altså have stået f.eks. χρῆσθαι τῷ βρῶματι. På tilsvarende måde kan der suppleres efter δύνασθε i versets sidste sætning. Ἀλλά tjener her til at markere en stigning. BDR § 448,6; B&J § 300,6; HKN,S § 208f.

De betydelige tekstdvidner P46 og B har ikke ἔτι foran υῦ. Det betyder dog næppe, at meningen her er en anden.

V. 3 Σαρκικοί, der står som subjektsprædikat (to gange), skal sikkert, ligesom σαρκίσιοι i v. 1, i første række udtrykke, at de af væsen er kødelige (dvs. syndige).

Almindeligvis har ὄπου stedsbetydning, men ordet kan også – som her – mere angive årsag. "For når der er osv." BDR 456,3. Som verbum kan man underforstå εστίν.

Med anvendelsen af οὐχί giver Paulus selv indirekte et bekræftende svar på det retoriske spørgsmål. BDR § 427,2a; 440; B&J § 301,2; HKN,S § 211,1. Κατὸ δύνθρωπον betyder "svarende til et menneske", dvs. "på menneskevis".

V. 4 Sætningen ὅτεν γάρ κτλ. begrunder det synspunkt, Paulus gør gældende i det retoriske spørgsmål i v. 3. "Ότεν er en sammenträkning af tidskonjunktionen ὅτε og partiklen ὅτι. Efter ὅτεν følger verbet i konjunktiv. BDR § 382,3;

B&J § 293,2,3; HKN,S § 147a; 194,b,c.

Det med δέ (efter ἔτερος) korresponderende μέν burde egentlig stå i forbindelse med λέγη τις, da det er τις og ἔτερος, der modstilles.

Se kommentarerne til 1,12 vedr. ἐγώ εἰμι Παυλοῦ og ἐγώ Ἀπόλλω, og se kommentarerne til det foregående vers vedr. det afsluttende retoriske spørgsmål indledt med οὐκ.

Formentlig har flere afskrivere fundet ἀνθρώποι påfaldende og ment, der skulle stå σοφικοῖ, men ἀνθρώποι giver god mening i lyset af κατὰ ἀνθρώπου περιπλατεῖτε i v. 3.

V. 5 Partiklen οὐκ tjener her ikke til at indføre en slutning ud fra det foregående, men har sammen med det spørgende τί (neutrumb) betydningen: "Hvad er da?"

Διάκονοι kan opfattes som subjektsprædikat efter et underforstået "de er", og δι' ὧν ἐπιστεύσατε (ved hvem I kom til tro) er en til διάκονοι knyttet relativvisætning. Ἐπιστεύσατε opfattes bedst som en ingressiv aoris. BDR § 331; B&J § 254c; HKN,S § 119.

Formuleringen καὶ ἑκάστῳ κτλ. kan opfattes som en forkortelse af καὶ ἑκάστος ως ὁ κύριος ἐδώκεν αὐτῷ οὕτως ἡργάσατο; jfr. 7,17. Καὶ er eksplikativ, dvs. forklarende. BDR § 442,6a. Se vedr. ἐδώκεν B&J § 185,1 og nr. 157, s. 384; HKN,F § 78.

V. 6 Det skal bemærkes, at de to første verbalformer står i aorist, οὐκέτε derimod i imperfektum. Derved betones det vedvarende. Det sidste verbum er også udhævet ved det foran ὁ θεός stående ἀλλά. W. Bauer nævner i Wörterbuch zum Neuen Testament kun 2 Kor 9,10 og steder her som eksempler på forekomsten af οὐκέτεντι med den transitive betydning "forøge", "lade vokse". Se i øvrigt BDR § 309,2.

V. 7 Med οὗτοι tilkendegiver Paulus, at der nu følger en konklusion på det, der netop er sagt. En lignende brug af οὗτοι foreligger f.eks. 3,21; 4,5; 5,8; 7,38; 10,12 og 11,27,33.

Udsagnet om ὁ φυτεύων, ὁ ποτίζων og ὁ αὐξάνων er afbalanceret ved hjælp af οὗτε ... οὕτε ... ἀλλά (hverken ... eller ... men).

Det ubestemte pronomen τι står som subjektsprædikat. Konstruktionen εἰναι τι findes også Gal 2,6 og 6,3.

Der kunne argumenteres for et komma efter αὐξάνων, idet θεός naturligt opfattes som en apposition til participiet - altså "den der giver vækst, nemlig Gud".

V. 8 Se vedr. subjektsprædikatet ἐν B&J § 127; HKN,F § 40b.

Opindeligt bruges τὸς som modsætning til κοινός (fælles) om det udpræget private. Med τὸς markeres da også tilhørsforholdet stærkere end med det possessive pronomen, og det gælder også her, selv om der i koine er en tendens til at anvende τὸς afsvækket, nemlig undertiden med samme betydning som et possessivt pronomen. BDR § 286.

Se vedr. λήματα B&J nr. 364, s. 404; HKN,F § 88, nr. 59. Præpositionen κατά er brugt i betydningen "i overensstemmelse med", "svarende til".

V. 9 Den med γάρ indledte begrundelse kan meningsmæssigt knyttes såvel til 8a som til 8b.

Placeringen af de possessive genitiver (tre gange θεοῦ) skal tjene til at vise, hvor vægten i udsagnene ligger. Egentlig er συνεργοί et adjektiv, men i Det nye Testamente forekommer det kun brugt som substantiv; se f.eks. 2 Kor 1,24; 8,23; Fil 2,25; 4,3 og 1 Thess 3,2.

Af saglige grunde må γέωργιον og οἰκοδομή være subjektsprædikater til det i verbet ἔστε implicite subjekt υἱῶν.

Οἰκοδομή er oftest betegnelse for byggeprocessen og bruges også jævnligt overført i betydningen "opbyggelse". Her er det brugt om resultatet af byggeprocessen og betyder altså – som enkelte andre steder i Det nye Testamente, f.eks. 2 kor 5,1 – "bygning".

V. 10 Det første punktum i verset består af to hovedsætninger. I den første er verbet ἔθηκα (B&J § 185f. og nr. 669, s. 430; HKN,F § 78) med implicit subjekt og med objektet θεμέλιον, der i øvrigt både kan være maskulinum og neutrum.

Til det implicite subjekt knytter sig bestemmelsen ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων (som en vis/kyndig bygmester), og til verbet knytter sig præpledset κατὰ τὴν χάριν; med gentaget artikel (τὴν) føjes der en bestemmelse til χάριν i form af participiet δοθεῖσα (B&J nr. 157, s. 384; HKN,F § 80 og 56) med dativobjektet μοι.

Når en del håndskrifter har perfektumformen τέθεικα, kan det skyldes den refleksion, at grundlæggelsen af en menighed ikke så meget er en punktel handling som en handling med vedvarende betydning. Foruden af de vægtigste håndskrifter (især P¹⁶, N*, A og B) støttes aoristformen dog af f.eks. ἐθύθευσα og ἐπότισεν i v. 6.

Imperativen βλεπέτω er en præsensform, og derved betones befalingens vedvarende gyldighed. BDR § 335f.; HKN,S § 151.

Versets sidste sætning er en indirekte spørgesætning med samme subjekt som i den foregående sætning. I en indirekte spørgesætning konstrueres oftets med konjunktiv (BDR § 368,3; B&J § 263,3a), men her er det dog med indikativ.

V. 11 Θεῖναι, der som objekt har θεμέλιον ἄλλον, er en udfyldende infinitiv. Se kommentarerne til v. 1. og se i øvrigt vedr. verbet B&J § 186 og nr. 669, s. 430; HKN,F § 78.

Præpositionen παρά kan bruges i komparativiske udsagn, og udtrykket ἄλλος (θεμέλιον) παρά har betydningen "anden (grundvold) end". BDR § 236,3; B&J § 241,12; HKN,S § 52.

Det af παρά styrede participium τὸν κείμενον svarer til perfektum af τιθέναι. BDR § 97,2 og 100,2; HKN,F § 79, s. 90, anm. 1.

Det relative ὃ viser, at det i forbindelse med τὸν κείμενον underforståede substantiv θεμέλιον her opfattes som maskulinum.

V. 12 Syntaktisk hører dette vers nøje sammen med begyndelsen af v. 13, idet den med betingelsesbisætningen εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ κτλ. sammenhørende hovedsætning står i v. 13a. Om εἰ med indikativ se BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a.

Verbet ἐποικοδομεῖ, hvortil præp.leddet ἐπὶ τὸν θεμέλιον knytter sig, har i χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους κτλ. en hel række objekter.

V. 13 Se vedr. γενίσεται B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21. Φανέρν er subjektsprædikat. Ordret står der: "Enhvers gerning vil blive åbenbar"; meningen er, at karakteren af den enkeltes arbejde vil komme for en dag. Se om den syntaktiske sammenhæng med det foregående kommentarerne til v. 12.

I den med γάρ indledte begrundende hovedsætning viser artiklen ἣ, at der er tale om en ganske bestemt dag, nemlig den fremtidige dag, hvor prøvelsen / dommen finder sted. Jfr. i øvrigt 1,8.

Sprogligt kunne ὅτι-sætningen opfattes som en genstandssætning efter δηλώσει, og så måtte τὸ ἔργον være det underforståede subjekt for ἀποκαλύπτεται. Det er dog meget mere nærliggende at antage, at ὅτι her betyder "fordi", og at det er ἡμέρα, der er det underforståede subjekt. Ἀποκαλύπτεται er præsens, men præsens med futurisk betydning.

Det til ἀποκαλύπτεται knyttede præp.led ἐν πυρὶ siger noget om måden, hvorpå åbenbaringen finder sted. Se kommentarerne til 2,4.

En ordret gengivelse af καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον κτλ. lyder: "Og enhvers arbejde, hvordan det er, ilden vil prøve det." Sætningerne kunne have lydt: ὅποῖον ἐκάστου τὸ ἔργον ἔστιν τὸ πῦρ δοκιμάσει. Med denne ordlyd er det tydeligt, at den med ὅποῖον indledte indirekte spørgesætning er objekt for δοκιμάσει. En lignende forståelse kan gøres gældende med hensyn til den faktisk foreliggende tekst; blot er subjektet i den indirekte spørgesætning anbragt foran ὅποῖον, og αὐτῷ (også objekt for δοκιμάσει) samler hele spørgsmålet sammen.

At forbinde *αὐτό* med *τὸ πῦρ* (ilden selv) er sprogligt muligt, men intet taler for, at Paulus skulle ønske en særlig accentuering af *τὸ πῦρ*.

V. 14 I betingelsesbisætningen er konstruktionen *casus realis*. BDR 372,l; B&J § 290,4; HKN,S § 195a. En række håndskrifter accentuerer *μένει* (præsens), men verbet *κατακαήσεται* (futurum) i den parallelle betingelsesbisætning i v. 15 taler dog vist for accentueringen *μένεται* (futurum). *Τίος* er genitiv af det ubestemte pronomen *τις*.

Relativbisætningen *ὅ ἐποικοδόμησεν* knytter sig til substantivet *τὸ ξύρον*. Selv om *ἐποικοδόμησεν* er aorist indikativ, er der ikke noget augment. Se BDR § 67,lb; B&J § 138,3; HKN,F § 44b.

Se vedr. verbet *λήψεται* i hovedsætningen B&J nr. 364, s. 404; HKN,F § 88, nr. 59. Subjektet i relativsætningen og i hovedsætningen er den person, der relateres til med *τίος* i betingelsesbisætningen.

V. 15 Verbet *κατακαήσεται* i betingelsesbisætningen (der er en parallel til betingelsesbisætningen i v. 14) er futurum i passiv af *κατακαίειν* – altså passiv uden θ. BDR § 76,l; B&J nr. 306, s. 399; HKN,F § 88, nr. 45.

Verbet *ζητιοῦν* (påføre skade) forekommer i Det nye Testamente kun i passiv, hvor det har betydningen "lide skade", "lide tab", "miste", "straffes". Her er det futurum i passiv ligesom det foranstående *κατακαήσεται* og det efterfølgende *σωθήσεται*. Se vedr. *σωθήσεται* B&J nr. 649, s. 428; HKN,F § 88, nr. 94.

Udtrykket *οὕτως ὡς διὰ πυρός* (således som gennem ild) anses almindeligvis for at være ordsprogsagtigt. Betydningsmæssigt svarer det vel omrent til det danske "på et hængende hår", "med nød og næppe" og lignende.

V. 16 Paulus ynder vendingen *οὐκ οἴδατε* – øvrige forekomster i 1 Kor findes 5,6; 6,2,3,9,15,16,19; 9,13,24. Se vedr. *οἴδατε* B&J nr. 45l, s. 41l; HKN,F § 88, nr. 69.

Som objekt for *οἴδατε* følger en genstandssætning indledt med *ὅτι* – eller rettere *το*, for *ὅτι* er underforstået foran *τὸ πνεῦμα κτλ.*

Det forhold, at *ναός* står uden artikel i dette vers, men med artikel i det følgende, er næppe udtryk for nogen betydningsmæssig forskel. Derimod kan det illustrere den ejendommelighed, at artiklen undertiden udelades i visse "faste" genitivforbindelser. BDR § 259.

V. 17 I den indledende betingelsesbisætning er konstruktionen *casus realis*. Jfr. kommentarerne til v. 12, 14 og 15. Verbet *φθερεῖ* i hovedsætningen er futurum. B&J § 166a; HKN,F § 73d. Det demonstrative *τοῦτο* i hovedsætningen refererer til *τις* betingelsesbisætningen.

Det relative pronomen *οἵτινες* er i tal bestemt af *ὑμεῖς* og ikke af *ναός*, som

det ellers viser tilbage til. Οὗτος er subjektsprædikat i relativbisætningen. Det kan være brugt svarende til οὗ. En anden mulighed er, at det er brugt omtrent svarende til τοιοῦτος (sådanne).

V. 18 Som i v. 12, 14, 15 og 17 er der en betingelsesbisætning med *casus realis*, nemlig εἴ τις δοκεῖ κτλ. Efter τις δοκεῖ (δοκεῖ er her brugt i betydningen "mener") følger konstruktionen nominativ med infinitiv, idet subjektet for infinitiven er identisk med subjektet for δοκεῖ. Adjektivet σοφός er subjektsprædikat. BDR § 405; B&J § 266,2a; HKN,S § 164.

Præpledet ἐν ὧν ville meningsmæssigt udmærket kunne forbindes med τις, men på grund af ordstillingen skal det nok forbindes med σοφός. Hvad angår præpledet ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ (jfr. kommentarerne til 1,20), knytter tekstdugiverne det til betingelsesbisætningen, som kommaet efter τούτῳ viser, men det er også en mulighed, at det hører til i hovedsætningen, dvs. hører sammen med μαρῷ γενέσθω.

Se vedr. γενέσθω (aorist imperativ i medium) i hovedsætningen og γένηται i den efterfølgende hensigtsbisætning B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21. Vedr. hensigtsbisætninger indledt med ἵνα se BDR § 369; B&J § 296,1,2; HKN,S § 144; 191a.

V. 19 Præpositionen παρά med dativ kan have betydningen "efter ens dom"; i dativ anføres den, hvis dom der er tale om – her altså Guds. Jfr. Rom 12,16. BDR § 238,2; HKN,S § 52b.

Den første γάρ-sætning begrunder udsagnet i v. 18, og selv begrundes den af den sætningen γάρ γέγραπται og det efterfølgende citat.

Det substantiverede participium ὁ δράσσομενος er et udsagn om Gud. Han er den, der fanger osv. Verbet ἔστιν er at underforstå.

Da δράσσεσθαι (jfr. δράξει = hånd) betyder "gripe", "fange" og lignende, kunne man vente, at det ikke som her var konstrueret med akkusativ, men med genitiv, hvad det også normalt er. BDR § 170; B&J § 234,4; HKN,S § 44a.

V. 20 Verbet γινώσκει har i den foreliggende konstruktion to objekter, nemlig dels τοὺς διαλογισμούς, dels οὗ-sætningen. Egentlig er det οὗ-sætningens underforståede subjekt οἱ διαλογισμοί, der er trukket frem som objekt for γινώσκει. Herom bruges gerne betegnelsen prolepsē. BDR § 476,1; B&J § 229,5.

V. 21 Den med ώστε indledte sætning anfører, hvad der må være konsekvensen / følgen af udsagnene i v. 19 og 20.

Efter verbet καυχᾶσθαι kan det, man roser sig af / er stolt over, angives ved hjælp af et præpled indledt med ἐν; jfr. 1,31. Her er der altså tale om at rose sig

af / være stolt af mennesker. BDR § 196.

Den possessive genitiv ὅμῶν står som subjektsprædikat. Det samme er tilfældet i det følgende vers. BDR § 162,7; B&J § 234,1; HKN,S § 38. Når subjektet er neutrum pluralis, er verbet singularis; derfor ἔστιν i forbindelse med πάντα.

V. 22 Konstruktionen εἴτε ... εἴτε ... εἴτε κτλ. kan betyder "havd enten ... eller ... eller osv." I øvrigt består verset af en nominalsætning med otte subjekter, tre egennavne, tre substantiver og to substantiverede participier. Alle subjekter samles afsluttende i πάντα.

Ἐνεστῶτα (B&J § 206,4 og nr. 296, s. 398; HKN,F § 78, s. 87) er perfektum participium i neutrum pluralis og betyder "det nuværende" (egentlig: "det som er indtrådt"). Μέλλοντα er også et participium i neutrum pluralis, men i præsens.

V. 23 Genitiverne Χριστοῦ og θεοῦ står som subjektsprædikat i hver sin sætning; jfr. kommentarerne til ὅμῶν i v. 21.

Partiklen δέ, der forekommer to gange, opfattes her naturligt som videreførende og har således næppe adversativ betydning. I sådanne tilfælde gengives δέ bedst ved "og".

KAPITEL 4

V. 1 Man kan godt – som f.eks. i 8,12 – opfatte οὗτος som tilbagevisende, nemlig til det, der netop er sagt i slutningen af kp. 3. En anden – og antagelig mere nærliggende – mulighed er at opfatte οὗτος som visende frem mod ὁς ὑπερέτας ... οἰκονόμος.

Substantivet ἄνθρωπος er her brugt på en måde, der svarer til det hebraiske ⬤ (evt. ⬤) og det aramaiske ⬤; jfr. vort "man". BDR 130,2. Det ubestemte pronomēn τις kunne også have været været brugt.

Verbet λογιζέσθω har foruden objektet ἡμῶν også objektsprædikat – her med et foranst  ende ὁς (som) – nemlig ὑπερέτας og οἰκονόμος. BDR § 157,3; B&J § 216; HKN,S § 21.

Genitiven μυστηρίων er formentlig at betragte som en objektiv genitiv. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 40.

V. 2 Det indledende ὧδε er et stedsadverbium, der betyder "her". Ordet kan imidlertid også bruges med tydelig afsv  kkelse af det lokale og med mere overf  rt betydning. "Her" kan f.eks. betyde "i den situation", "under de vilk  r".

Efter det upersonlige ζητεῖται følger pr  positionsleddet ἐν τοῖς οἰκονόμοις til angivelse af, hvem det er, der kr  ves noget af. Nogle h  ndskrifter l  ser imperativformen ζητεῖτε i stedet for ζητεῖται, men det forrykker dog ikke meningen v  sentligt.

Der er i koinē en udstrakt brug af ἵνα-  etninger. Det skyldes is  er, at de ikke kun bruges som hensigtsb  etninger (evt. f  lgebis  etninger), men også har bredt sig p   infinitivens omr  de; jfr. f.eks. 1,10. BDR § 392. Her i 4,2 svarer ἵνα-  etningen egentlig til en ὅτι-  etning. Den tjener som subjekt for ζητεῖται. L  ses ζητεῖτε, er den at betragte som en objekts  etning. Adjektivet πιστός er subjektspr  edikat. Uanset betydning er der altid konjunktiv i en s  etning indledt med ἵνα.

Man kunne i ἵνα-  etningen have ventet, at subjektet var pluralis, da det refererer til τοῖς οἰκονόμοις. Se vedr. verbet εὑρεθῆ B&J nr. 241, s. 393; HKN,F § 88, nr. 36.

V. 3 Det lidt p  afaldende udtryk εἰς ἐλάχιστον ἔστιν skyldes muligvis en sammenblanding af to vendinger, nemlig ἐλάχιστον ἔστιν og εἰς ἐλάχιστον γίνεται. Se i øvrigt BDR § 145,2. Ἐλάχιστον (neutrumb af ἐλάχιστος) er en superlativform – muligvis med elativ betydning (meget lille). Grundformen er μικρός. B&J § 111,2. Udtrykket kan gengives: "Men for mig er det en meget lille ting osv."

"ἵνα-  etningen, der som ἵնα-  etningen i v. 2 betydningsm  essigt svarer til en ὅτι-  etning, st  r egentlig som subjekt for ἔστιν; ἐλάχιστον er s   subjektspr  edikat.

Se vedr. ἀνακριθῶ (aorist konjunktiv i passiv) B&J nr. 349, s. 402; HKN,F § 88, nr. 57.

Med præp.leddene ὑπὸ ὑμῶν og ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας anføres det saglige subjekt for ἀνακριθῶ (agens); jfr. kommentarerne til 2,12. Med ἡμέρᾳ menes her "domsdag" eller "domstol".

Konjunktionen ἀλλά betegner her ikke en modsætning, men en stigning; se BDR § 448,6; HKN,S § 208f; ἀλλά οὐδέ = "ja, ikke engang". Egentlig kan man overraskes over, at subjektet ikke eksplisit er nævnt, måske tilmed i formen ἐγώ εὐτός, for sammenhængen gør det klart, at det er på subjektet og ikke på objektet ἐμευτόν, vægten ligger.

V. 4 Med γάρ-sætningen er det sikkert den afsluttende sætning i v. 3, der begrundes. Σύνοιδα er konstrueret med dativen ἐμευτῷ (på grund af præpositionen σύν i det sammensatte verbum) og objektet οὐδέν, der er neutrum af οὐδεῖς. Altså: "For jeg ved intet med mig selv" = "for jeg er mig ikke noget bevidst".

Præp.leddet ἐν τούτῳ kan have instrumental betydning (derived), men lige så nærliggende er det nok at antage, at det har kausal betydning (derfor).

Det substantiverede participium ὁ ἀνακρίνων er subjektsprædikat.

V. 5 Med ώστε tilkendegives, at befalingen, der nu kommer, er set som en logisk følge af det foregående; jfr. 3,7 og 3,21.

Som nægtelsen μή viser, må κρίνεται være en imperativ, selv om det formelt også kunne være indikativ. BDR § 426; 427; B&J 298,2b; HKN,S § 211. Det ubestemte τι foran κρίνεται kan opfattes som almindeligt objekt og gengives: "Døm derfor ikke noget". Der kan evt. også være tale om en indholdsakkusativ: "Fæld ikke nogen dom". BDR § 156; B&J § 230,1.

Præp.ledder πρὸ τούτου (κατόπιν om et bestemt, fastsat tidspunkt) udfoldes nærmere i den efterfølgende tidsbilsætning ἐώς ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος. BDR § 383,2; B&J § 293,1,2; HKN,S § 194b; jfr. § 147a. Se vedr. ἔλθῃ B&J nr. 235, s. 392; HKN,F § 88, nr. 34.

Med τὰ κρύπτα τοῦ σκότους og τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν menes nok det, som mørket holder skjult, og det, som hjerterne vil. Der er så i begge tilfælde tale om en subjektiv genitiv. BDR § 163; B&J 232,2; HKN,S § 39. Det giver også mening at sige, at det er tilhørsforholdet, der er angivet med genitiverne.

Se vedr. γενῆσται B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21.

V. 6 Τοῦτο må referere til det foregående. Μετασχευτίζειν betyder "forvandle", "omforme". Ved at have talt om sig selv og Apollos kan Paulus sige, at han har givet sin belæring en særlig form – så at sige eksemplificerer det på sig selv og Apollos.

Δι' ὑμᾶς (på grund af jer, for jeres skyld) foregriber på sin vis den efterfølgende

hensigtsbisætning indledt med *īvō*.

Se vedr. μάθητε B&J nr. 389, s. 406; HKN,F § 88, nr. 63. Objektet for μάθητε er det substantiverede og noget påfaldende udtryk τὸ μὴ ὑπὲρ ἡ γέγραπται, der kan gengives som følger: "det ikke ud over de ting (man kan underforstå et ταῦτα foran ἡ), som er skrevet". BDR § 267,2c. Präpledet ἐν ἡμῖν betyder "ved os".

Man kan opfatte den anden *īvō*-sætning som en parallel til den første, dvs. som afhængig af μετοχημάτιον, men det er nok sandsynligere, at den er underordnet den første og altså afhængig af μάθητε. Iflg Bauer er φυσιοῦσθε (formelt lig indikativ) konjunktiv, som det jo også er at vente i en hensigtsbisætning; jfr. BDR § 91.

I denne anden hensigtsbisætning betyder εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς κατὰ τοῦ ἑτέρου "én for den ene, mod den anden". BDR § 247,4. Formaningen går altså ud på, at de ikke må blive opblæste, så nogen tager parti for den ene til ugunst for den anden. Når εἰς, der her er brugt med betydning svarende til ἔκαστος, står i nominativ, er det at forklare med, at det er knyttet til subjektet. Formen ἐνός er genitiv af εἰς. B&J § 127; HKN,F § 40b.

V. 7 Verbet διεκρίνειν har som grundbetydning "udsondre", "gøre forskel", og i forlængelse heraf kan det også – som tilfældet synes at være her – betyde "give fortrin". Se vedr. ἔλαξες (to gange) og λαβών B&J nr. 364, s. 404; HKN,F § 88, nr. 59.

I betingesbisætningen er konstruktionen casus realis. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a. Betingesesbisætningens καί kan nok bedst gengives med "virkelig".

Participiet λαβών er knyttet til det implicitte subjekt i καυχᾶσσα i den spørgende hovedsætning, og ως μὴ λαβών betyder "som ikke havende modtaget", dvs. "som om du ikke havde modtaget".

V. 8 Paulus benytter sig i dette vers af ironien. Da hans spørgsmål er, om korintherne virkelig mener allerede at have nået det eskatologiske mål, er det to gange forekommende οἵδη velbegrunder.

Verbet κυρεύνων betyder "mætte", og det er brugt i overført betydning. Κεκορεσμένοι ἐστέ er en perifrastisk perfektumform (her perfektum i passiv), dvs. en kombination af et participium og en form af εἶναι (B&J § 207,2).

Mens πλουτίζειν betyder "gøre rig", betyder πλουτεῖν, som forekommer her, "være rig". Det kan være vanskeligt at se nogen grund til, at der i den første sætning er en perfektumform, mens der i den anden er en aoristform. Den forskel skal næppe urgeses her. Det kan overvejes, om ἐπλουτήσατε og ἐβασιλεύσατε er ingressiv aorist. BDR § 331; B&J § 254; HKN,S § 119.

De fleste vil – inspireret af sammenhængen – mene, at Paulus med præpledet χωρὶς ἡμῶν (uden os) mener "uden vores hjælp".

I koine er ὄφελον (egentlig en 2. aorist af ὀφείλειν) at opfatte som en partikel, der

kan stå som indledning til et uopfyldeligt ønske, og som kan gengives ved "gid dog!". Der er imidlertid også den mulighed, at ὄφελον er at opfatte som et aorist participium i neutrum med et underforstået ἐστίν; se BDR § 67,2 og 127,2. Partiklen γέ tjener til at forstærke ὄφελον.

I hensigtsbisseætningen er dativen (ὑμῖν) fremkaldt af præpositionen σύ i det sammensatte verbum συμβασιλεύσωμεν.

V. 9 Det gør ikke den store forskel, om man følger dem, der har ὅτι foran θεός og altså ser denne sætning som objekt for δοκῶ (for jeg mener, at Gud osv.), eller man tager δοκῶ som et indskud (for Gud har, forekommer det mig, osv.). Den sidste læsemåde er den bedst bevidnede.

Verbet ἀπέδεικεν (af ἀποδεικνύναι) er konstrueret med objekt (ὑμᾶς med appositionen τοὺς ἀποστόλους) og objektsprædikat (ἐσχάρτους). BDR § 157; B&J § 216; HKN,S § 21. Parallelt med ἐσχάρτους og som en yderligere præcisering følger ὡς ἐπιθανατίους (som dødsdømte).

Den efterfølgende ὅτι-sætning er begrundende. I denne sætning er θέστητον subjektsprædikat. Se vedr. verbet ἐγενήθημεν B&J nr.122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21.

V. 10 Verset, der består af seks nominal sætninger, rummer en særlig form for kiasme, idet der først er to gange ἡμεῖς ... ἡμεῖς, dernæst en gang omvendt rækkefølge, nemlig ἡμεῖς ... ἡμεῖς.

Præpositionen διό kan betyde såvel "på grund af" som "for ... skyld". I den anden sætning, der stadig afspejler ironi, skal ἐν Xριστῷ præcisere, i hvilken relation deres klogskab viser sig.

Formen ἀσθενεῖς er dannet af ἀσθενῆς. B&J § 106; HKN,F § 25.

V. 11 Egentligt er καὶ et adverbium, men det kan også – som i klassisk græsk – bruges som et adjektiv, og det er tilfældet her, hvad placeringen mellem τῆς og ὥρας viser. „Αρτὶ bøjes ikke.“

Καὶ ... καὶ ... καὶ. betyder "både ... og ... osv." Alle fem verber i verset (samtid med parallelle verbum i begyndelsen af næste vers) er indikativformer i præsens. De forskellige bindevokaler (ω, ο og ου) skyldes, at verberne adskiller sig, når det gælder stammeudlyd, hvorfor der i nogle tilfælde er sammentrækning.

Da verbet ἀστοεῖν har grundbetydningen "være ustadic", kan det også bruges i betydningen "være hjemløs".

V. 12 Det sidste af de seks parallelle verballerede κοπιῶμεν er præciseret ved hjælp af det til subjektet knyttede participium ἐργάζόμενοι, og til dette participium knytter sig den instrumentale dativ τοῖς ἴδιαις χεροῖν. BDR § 195; B&J § 238,I; HKN,S § 31.

Et participium knyttet til subjektet kan ofte have betydning svarende til en

bisætning, feks. en tids-, en årsags-, en indrømmelses- eller en betingelsesbisætning. Når det gælder λοιδορούμενοι, διωκόμενοι (i dette vers) og δυσφημούμενοι (i v. 13), byder der sig egentlig flere muligheder til; der kan være tale om et tids-, et betingelses- og et indrømmelsesaspekt. Altså: "Når/hvis/skønt vi skældes ud, velsigner vi; osv."BDR § 418; B&J 275; HKN,S § 176–181.

V. 13 Vedr. δυσφημούμενοι se kommentarerne til v. 12 og vedr. ἐγενήθημεν se B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21.

Περικαθάρματα er et substantiv (neut. plur.), der betyder "affald", "snavs" (jfr. verbet περικαθάρισμα = rense rundt om / fra alle sider). Det står som subjektsprædikat, hvortil knytter sig appositionen περίψημα (jfr. περιψῆν = "tørre af rundt om"), der betydningsmæssigt er et synonym til περικαθάρματα.

Πάντων kan formelt og meningsmæssigt være maskulinum og neutrum. De fleste antager maskulinum og opfatter gentiven som udtryk for, at det er i alles øjne, Paulus (og andre) er blevet et udskud.

Præpledet ἕως ἅρτι betyder "indtil nu". Det står knyttet til verbet.

V. 14 Nægtelsen er oven, da den ikke hører til participiet ἐντρέπων, men til den finitte form γράφω. BDR § 430,3.

Normalt er det futurum participium, der bruges til at udtrykke en hensigt, men det kan også – som her – være præsens, idet såvel εντρέπων som νουθετῶν tjener til at angive hensigten med γράφω. BDR § 339,2; B&J § 275,7; HKN,S § 177. Bemærk, at der er flere vægtige håndskrifter (især P¹⁶, B og D), som i stedet for νουθετῶν læser νουθετῶ – parallelt med γράφῶ. I νουθετῶν spores νοῦς og τιθέναι.

Parallelt med ύμᾶς, der er objekt for ἐντρέπων, må der underforstås et ύμᾶς som objekt for νουθετῶν, og til dette objekt knytter sig ὡς τέκνα μου ὀγκοπητά.

V. 15 Konstruktionen i betingelsesbisætningen (ἐὰν ... ἔχητε) er casus eventialis. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b. Præpledet ἐν Χριστῷ må være knyttet til objektet μωρίους παιδεγωγούς.

I hovedsætningen skal man underforstå indikativformen ἔχετε, hvis objekt er πολλοὺς παιτέρας. Paulus mener åndelige fædre. Konstruktionen ἐὰν ἔχητε ... ἀλλ' οὐ (ἔχετε) kan gengives: "selv om I måtte have ... har I dog ikke". BDR § 448,4.

Ligesom versets første γάρ skal begrunde, hvad der er sagt i v. 14, skal det andet begrunde det udsagn, at de ikke har mange fædre.

Præpledet ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ må trods ordstillingen i sætningen knyttes til verbet ἐγέννησα.

V. 16 Som oven viser, følger formaningen af det forhold, at Paulus – som det fremgår af v. 15 – er deres fader.

Γίνεσθε (B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21) er en imperativ, og μιμηται er subjektsprædikat. I 1,10 er konstruktionen efter παρακαλω lidt anderledes. Det er substantivet μιμηται, der udløser genitiven μου.

Når enkelte senere håndskrifter har sætningen καθως καγω Χριστοῦ er det sandsynligvis udtryk for, at man har villet skabe overensstemmelse med 11,1.

V. 17 Det er nærliggende at overveje, om ἐπεμψα er at opfatte som en brevaorist (BDR § 334; B&J § 254; HKN,S § 120). De fleste vil dog af brevet slutte, at Paulus i skrivende stund faktisk har sendt Timotheus.

Præpledet διὰ τοῦτο er nok at forstå på baggrund af den netop fremsatte formaning, men det er antagelig også muligt at forbinde det med den finale relativsætning ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει κτλ. Om denne type relativbisætninger se BDR § 378; B&J § 297,14; HKN,S § 148.

Efter verbet ἀναμνήσει (B&J nr. 414, s. 408; HKN,F § 88, nr. 67) følger to akkusativer, idet både den, der mindes om noget, og det, der mindes om, står i akkusativ. BDR § 155,1; B&J § 229,4; HKN,S § 20.

Med gentagelse af artiklen τός føjes en nærmere bestemmelse til ὄδοις μου, nemlig ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. I denne anvendelse af ὄδοι synes Paulus influeret af begrebet **הַבָּلָד**.

Der er noget dobbelt over udtrykket πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ, der nemlig betyder "overalt, i enhver menighed".

V. 18 Forud for hovedudsagnet ἔφυσιώθησάν τινες (nogle er blevet opblæst) er grunden hertil anført. Det er den med den absolutte genitiv μὴ ἐρχομένου μου. BDR § 423; 425,3; B&J § 277; HKN,S § 49.

Med det foran μὴ ἐρχομένου μου anbragte ως er det tilkendegivet, at det drejer sig om den subjektive grund, dvs. den opfattelse, som τινες (de opblæste) har.

Præpledet πρὸς ὑμᾶς er at forbinde med ἐρχομένου. Hele udsagnet kan gengives: "I den tro/antagelse, at jeg ikke kommer til jer, er nogle blevet opblæst."

V. 19 Se vedr. hovedsætningens verbum ἐλεύσομαι B&J nr. 235, s. 392; HKN,F § 88, nr. 34. I den med hovedsætningen sammenhørende betingelsesbisætning ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ er der konstrueret med casus eventalis. BDR § 373; B&J 290; HKN,S § 147b.

Se vedr. γνῶσομαι i den efterfølgende hovedsætning B&J nr. 123, s. 381; HKN,F § 88, nr. 22.

Genitiven τῶν πεφυσιωμένων (perfektum participium af φυσιοῦν) kan betragtes som en subjektiv genitiv. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 39. Denne genitiv er umiddelbart knyttet til objektet τὸν λόγον, og skal underforstås i forbindelse med det andet objekt τὴν δύναμιν.

V. 20 Verset består af en nominalsætning; det underforståede verbum må være ἔστιν. De to med det underforståede verbum forbundne præpled tjener her til negativt (οὐ γὰρ ἐν λόγῳ) og positivt (ἀλλ' ἐν δυνάμει) at karakterisere η βασιλεία τοῦ Θεοῦ. BDR § 219,4; B&J § 241,8; HKN,S § 66. Meningen: "Guds rige består ikke i / beror ikke på ord, men kraft."

V. 21 Verbet ἔλθω (B&J nr. 235, s. 392; HKN,F § 88, nr. 34) er en deliberativ konjunktiv. BDR § 366,3; B&J § 263,2b; HKN,S § 140.

Præpledet ἐν ὀγάπῃ πνεύματι τε προέτητος (den kvalitative genitiv προέτητος er alene forbundet med πνεύματι) beskriver måden, hvorpå Paulus kan komme og kan optræde, og det samme gælder ἐν ράβδῳ, der må være brugt med overført betydning. Direkte: "Skal jeg komme til jer med stokken eller med kærlighed og i mildhedens ånd?"

KAPITEL 5

V. 1 Det indledende öλως betyder "overhovedet", "i det hele taget". Den tankemæssige sammenhæng med det foregående er dunkel.

Præpositionsleddet *ἐν ὅμιν* ville man måske umiddelbart se knyttet til verbet, men af meningsmæssige grunde må det her være forbundet med subjektet πορνεῖα.

Meningen er, at der høres om en utugt, der finder sted *ἐν ὅμιν*.

Leddet καὶ τοιεύτη (B&J § 124; HKN,F § 38) πορνεῖα er en præcisering af den nævnte πορνεῖα: "og det (er) en sådan utugt", eller: "ja, en sådan utugt".

I den med det ubestemt relative pronomen οὗτος (B&J § 121,2; HKN,F § 37b) indlede sætning må verbet (f.eks. γίνεσθαι) underforstås – hvis man da ikke med en række håndskrifter (herunder P⁶⁸ og K²) foretrækker at læse ὀνομάζεται. Egentlig kunne man i stedet for οὗτος have ventet det med τοιεύτη korresponderende relativpronommen οὗτος (B&J § 124; HKN,F § 38).

I den med ωστε (så at) indlede følgebisætning er konstruktionen akkusativ med infinitiv (BDR § 391,2; HKN,S § 163), men ordstillingen er usædvanlig, idet τίνα (mask.) er subjekt for ἔχειν, der som objekt har γυναῖκα (af γυνή), hvortil genitiven τοῦ πατρός (af πατέρ) knytter sig. Det må altså gælde forholdet til en stedmoder. Ordstillingen tjener iflg. BDR § 473,1 til at fremhæve γυναῖκα og τοῦ πατρός.

V. 2 Hele verset kan læses som et spørgsmål, men man kan også opfatte det sådan, at den første sætning er en konstatering, hvorefter der indledt med καὶ οὐκί følger et spørgsmål. Endelig kan hele verset læses som en konstatering fra Paulus' side. Det forudsætter dog en anden tegnsætning end den, Nestle–Aland har valgt.

Πεφύσισκένοι ἐστέ (I er opblæste) er en perifraстisk perfektumform i passiv af φυσιοῦν (BDR § 352; B&J § 207,2; HKN,S § 188).

I den afsluttende τίνα–sætning, der er udløst af ἐπενθήστε, må τίνα vist have den konsekutive betydning "så at" (BDR § 391,5; B&J § 296,4; HKN,S § 145). Nogle vil dog opfatte den med τίνα indlede sætning som en selvstændig sætning, der betydningsmæssigt svarer til en imperativ. BDR § 387,3a; HKN,S § 149d.

I τίνα–sætningen er subjektet det substantiverede participium ὁ πρόκεισθαι, der som objekt har τὸ ἔργον τοῦτο. Se vedr. verbet ἀρθῆ B&J nr. 22, s. 372; HKN,F § 88, nr. 3.

V. 3–5 Versene 3, 4 og 5 er syntaktisk komplicerede og åbner for mere end en forståelse – ikke mindst fordi verbet κέκρικα i v. 3 kan tolkes på to måder.

a) Hvis κέκρικα betyder "jeg har truffet den beslutning", må man se παραδοῦναι (B&J § 188 og nr. 157, s. 384; HKN,F § 78) som en udfyldende infinitiv, der som

objekt har τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον i v. 3, og dette objekt genoptages så med τὸν τοῦτον i v. 5. Altså: "Jeg har truffet den beslutning at overgive ham, der har handlet på denne måde ... (at overgive) en sådan." Τοῦτον svarer her betydningsmæssigt til τοῦτον (BDR § 304,2).

b) Hvis κέκρικα derimod betyder "jeg har fældet dom over", bliver τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον objekt for κέκρικα. Derved bliver παραδοῦναι ktl. ganske vist noget løst tilknyttet, men ordene må forstås som en udfoldelse af, hvad dommen går ud på, og det uudtalte subjekt for infinitiven παραδοῦναι skal man måske slutte sig til ud fra ύμῶν i den absolutte genitiv i v. 4. Det ville i så fald være ύμᾶς.

Participierne ἀπών (v. 3), der antagelig her har koncessiv betydning (skønt fraværende), og παρών (v. 3) er dannet af ἀπεῖναι og παρεῖναι og er her knyttet til subjektet ἐγώ. Leddet ὡς παρών (v. 3) er en let varieret gentagelse af παρὼν τῷ πνεύματι. Τῷ σώματι = "med hensyn til legemet", dvs. "legemligt". Τῷ πνεύματi modsvarer τῷ σώματi.

Udtrykket τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον (v. 3) kan gengives: "den der har udøvet dette på en sådan måde". Det kan forekomme overlæsset, men tjener til at understrege handlingens alvorlige karakter.

Συναχθέντων (B&J nr. 12, s. 372; HKN,F § 88, nr. 1) ύμῶν καὶ τοῦ ἑμοῦ πνεύματος (v. 4) udgør en absolut genitiv (BDR § 423; B&J § 277; HKN,S § 49) – i dette tilfælde med dobbelt subjekt, nemlig ύμῶν og τοῦ (ἑμοῦ) πνεύματos. Den absolutte genitiv svarer her betydningsmæssigt til en tidsbisetning.

Præpledet ἐν τῷ ὄνόματι ktl. (v. 4) knyttes naturligt til det foran nævnte participium συναχθέντων, hvortil antagelig også præpledet σὺν τῇ δυνάμει ktl. (v. 4) er at knytte. En anden mulighed er at knytte det til infinitiven παραδοῦναι i v. 5, hvortil det også ville være muligt at knytte ἐν τῷ ὄνόματi ktl. Der er endelig også den mulighed at knytte ἐν τῷ ὄνόματi ktl. til κέκρικα i v. 3.

I præpledet εἰς ὅλεθρον (v. 5) angiver εἰς antagelig hensigten, og den efterfølgende genitiv τῆς σαρκός er en objektiv genitiv. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 40.

Se vedr. verbet i hensigtsbisetningen ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῆ B&J nr. 649, s. 428; HKN,F § 88, nr. 94.

V. 6 Den første sætning er en nominalsætning med καύχημα som subjekt og καλόν som subjektsprædikat. Καύχημα, der oftest betegner det, man roser sig af, kan også bruges svarende til καύχησις og være en betegnelse for selve dette at rose sig. Det er tilfældet her, og ύμῶν er således en subjektiv genitiv. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 39.

Nægtelsen οὐκ i den spørgende hovedsætning οὐκ οἴδατε tilkendegiver, at der forventes et bekræftende svar. BDR § 427,2a; 440; B&J 301,2; HKN,S § 211,1. Verbet

ōðæte har den efterfølgende ōtu-sætning som objekt.

V. 7 Verbet ἐκκαθάριστε (af ἐκκαθαίρειν) er aorist imperativ, da der sigtes til en konkret enkelhandling. BDR § 335; B&J § 265,I; HKN,S § 151.

”Ivo-sætningen kan udtrykke såvel hensigt som følge, men det første er det almindeligste og her tydeligt det sandsynligste. BDR § 369; B&J 296,I,2; HKN,S § 144. Se vedr. ñte B&J § 156; HKN,F § 81.

Sammenligningskonjunktionen καθώς kan undertiden have begrundende betydning, og det synes at være tilfældet her. BDR § 453,2; B&J § 292,I; HKN,S § 209d.

Begrundelsen i καὶ γάρ gælder antagelig hele det med ἐκκαθάριστε indledte udsagn. Πάσχα er et transkribert fremmedord (Πάσχα), der bl.a. kan betyde ”påskelam”, og som den præciserende bestemmelse Χριστός viser, er det tilfældet her.

Verbalformen ἐτύθη er en passivform dannet af θύειν. Se om dette verbum og herunder om ændringen af stammens Θ til τ B&J § 38 og nr. 279, s. 396; HKN,F § 7f. Præpledet ὑπὲρ ἡμῶν, der er bevidnet af adskillige håndskrifter (se det tekstkritiske apparat), er at betragte som en præciserende og sagligt rigtig tolkning, men altså næppe som oprindelig.

V. 8 Når konjunktionen ώστε – som her – står som indledning til en selvstændig sætning, har den betydningen ”derfor”, ”altså” (BDR § 391,2). I verset her skal ώστε tydeliggøre, at den opfordring, der nu kommer, er en konsekvens af det foregående.

Konjunktiven ἐορτάζωμεν udtrykker en indbyrdes opfordring (hortativ konjunktiv). BDR § 364; B&J § 263,2a; HKN,S § 139. Præsens konjunktiv angiver, at der er tale om en til stadighed gældende opfordring.

De tre med ἐν indledte præpled svarer betydningsmæssigt til dativ, dvs. instrumental dativ. I det andet og det tredie præpled er der som en nærmere præcivering af henholdsvis ζύμη og ἀξύμοις indføjet nogle genitiviske bestemmelser, dels κακίας og πονηρίας, dels εἰλικρινείας og ἀληθείας (epeksegetisk genitiv. BDR § 165; B&J § 232,8). I øvrigt er ἀξύμοις et forkortet udtryk for ἀξύμοις ἄρτοις (usyrede brød).

V. 9 ”Ἐγράψα α er ikke brevaorist, da Paulus her siger til et andet, tidlige brev. At der er tænkt på et ganske bestemt brev, viser det determinerede udtryk τῇ ἐπιστολῇ.

Subjektet for infinitiven συνενομίγνυσθαι ligger implicit i ὑμῖν (dativ med infinitiv; BDR § 409; HKN,S § 165). ”Jeg skrev til jer, at I ikke må osv.” Verbet συνενομίγνυναι betyder i aktiv ”sammenblande”, i passiv ”blande sig med”, og det konstrueres med dativ, som også πόρνοις viser. Da verbs modus er infinitiv, anvendes nægtelsen μή.

V. 10 I forbindelse med nægtelsen ø̄ må underforstås en tanke: "Jeg mente ikke omgang med".

Πάντως betyder "overhovedet", "i det hele taget", og ordet må være knyttet til den efterfølgende opregning af lastefulde personer. Når πόρνοις (af πόρνος), πλεονέκταις (af πλεονέκτης), ἔρποξιν (af ἔρποξ) og εἰδωλολάτραις (af εἰδωλολάτρης) er dativformer, skyldes det verbet συναναμίγνυσθαι i den underforståede tanke; jfr. v. 9.

Den kausale konjunktion ἐπει (her i forbindelse med ὅποι) bruges flere gange (således i 1 Kor 14,16 og 15,29) i betydningen "ellers", når der nemlig er underforstået en tanke. Det underforståede er her: Hvis det havde været anderledes, dvs. hvis det ikke havde forholdt sig, som Paulus skriver. Dette underforståede opfanges altså i "ellers". BDR § 456,3. HKN,S § 209d.

Ἐκείθεν (B&J nr. 235, s. 392; HKN,F § 88, nr.34) er en udfyldende infinitiv knyttet til ὠφείλετε. BDR § 358,1,2; 392,2; B&J nr. 492, s. 415. Med imperfektumformen ὠφείλετε markeres en art irrealis. Hvis Paulus havde ment alle, måtte de gå ud af verden.

V. 11 Ἐγράψα can opfattes på to måder, enten som en aorist med fortidsbetydning svarende til formen i v. 9, eller som brevaorist. BDR § 334; B&J § 254; HKN,S § 120. I det første tilfælde har νῦν logisk betydning (nu skrev jeg altså), i det andet tidslig (nu skriver jeg). I øvrigt er konstruktionen lig den, vi har i begyndelsen af v. 9, idet der dog ikke er nogen dativ udløst af συναναμίγνυσθαι. Derimod følger en betingelsesbisætning, og af den fremgår, hvem der ikke må plejes omgang med.

I den med ἔπει indlede betingelsesbisætning (BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b) er τις subjekt og ἦ verbet (B&J § 156; HKN,F § 81), og der følger så en række subjektsprædikater. Til subjektet τις er knyttet bestemmelsen ἀδελφὸς ὄνομαζόμενος. Begyndelsen af sætningen kan derfor gengives: "hvis nogen, der har navn af / kaldes broder, er utugtig osv."

I det afsluttende led τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν (ja, ikke engang spise sammen med en sådan) er μηδὲ συνεσθίειν syntaktisk en parallel til μὴ συναναμίγνυσθαι og altså bestemt af Ἐγράψα. Leddet tjener som en forstærkende sammenfatning af formaningen. Se vedr. det demonstrative τοιούτῳ B&J § 124; HKN,S § 38. Dativen skyldes verbet συνεσθίειν.

V. 12 Ved hjælp af γάρ får spørgesætningen τί κτλ. karakter af begrundelse for Paulus' præcisering af meningen med μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις (v. 9).

Det elliptiske udtryk τί μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; (man må underforstå ἔστιν. BDR § 127,3) betyder: "hvad angår det mig at dømme dem udenfor?" Det substantiverede adverbium τοὺς ἔξω (dem udenfor, dvs. dem uden for menigheden) står altså som objekt for infinitiven κρίνειν.

Nogle foretrækker at se 12b og 13a som et toleddet spørgsmål og forudsætter altså en anden tegnsætning end Nestle-Alands. P⁴⁶ sy^p har ikke nægtelsen oúxi foran toùs ū̄ow κτλ., og det betyder, at κρίνετε opfattes som imperativ.

Følges Nestle-Alands tekst og tegnsætning, hvad der synes at være det rimeligste, udgør 12b et spørgsmål, hvorpå der ventes bekræftende svar (BDR § 427,2a; 440; B&J § 301,2; HKN,S § 211,I), og κρίνετε skal læses som indikativ. Κρίνετε har som objekt dei substantiverede adverbium toùs ū̄ow (dem indenfor, dvs. menighedens medlemmer).

V. 13 Accentueres der med Nestle-Aland κρίνεται (de ældste håndskrifter har ikke accenter), er det en futurumform, og der tænkes i så fald sikkert på den eskatologiske dom. Κρίνει – og altså præsens – er den anden mulighed. Se kommentarerne til v. 12 vedr. toùs ū̄ow.

Se vedr. imperativen εἴσαποτε B&J nr. 22, s. 372; HKN,F § 88, nr. 3. Der er valgt aorist imperativ, da der her er tænkt på et helt konkret tilfælde.

Udtrykket εἰ ὑμῶν αὐτῶν kan gengives "fra jer selv", idet ὑμῶν αὐτῶν betydningsmæssigt svarer til et refleksivt pronomen.

KAPITEL 6

V. 1 Verbet τολμᾶ (af τολμᾶν, der her kan gengives "få sig til at") er konstrueret med κρίνεσθαι (her: processere, søge at opnå ret) som udfyldende infinitiv. BDR § 392; B&J § 269,2; HKN,S § 161.

Pronominet ὑμῶν er en partitiv genitiv (BDR § 164; B&J 232,4; HKN,S 41), og participiet ἔχων knytter sig til subjekten τις. Med participiet ἔχων udtrykkes et betingelsesaspekt (hvis han har). BDR § 418,2; B&J § 275,10; HKN,S § 180.

Πρόχυμο ἔχειν πρός τινα er det faste udtryk for "at have en retssag med en". BDR § 239,5; HKN,S § 53a.

Efter infinitiven κρίνεσθαι følger præpledet ἐπὶ τῶν ἀδίκων κτλ., der angiver, for hvem (for hvis domstol) der processeres; ἐπὶ har altså forensisk betydning. Ἀδίκων og ἀγίων er substantiverede adjektiver. Jfr. Mark 13,9 og ApG 25,9.

V. 2 Verbet κρινοῦσιν i genstandssætningen efter οὕδατε er – som κρινεῖ i 5,13 – futurum, men begge verber kan accentueres som præsensformer.

I den efterfølgende betingelsesbisætning er konstrueret med casus realis. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a. Det i sætningen forekommende præpled ἐπὶ ὑμῖν kan opfattes instrumentalt (ved jer, af jer), som det er tilfældet bl.a. ApG 17,31, men det kan også have forensisk betydning (for jer, dvs. i jeres kreds). BDR § 219,1.

I hovedsætningen er det subjektsprædikatet ἀνάξιοι, der udløser genitiverne κριτηρίων ἀλαχίστων. BDR § 182,2; HKN,S § 45.

Substantivet κριτήριον betyder her næppe "domstol", "kollegium af dommere", men sandsynligvis "retssag". Ἀλαχίστων er superlativ og her muligvis brugt med elativ betydning; altså: "ganske små retssager". Se BDR § 244,1; B&J III,2; HKN,F § 26e; HKN,S § 72.

V. 3 Som i det foregående vers bruger Paulus formuleringen οὐκ οὕδατε efterfulgt af en οὗ-sætning, der står som objekt. Κρινοῦμεν i οὗ-sætningen er – som κρινεῖ i 5,13 og κρινοῦσιν i 6,2 – futurum.

Det benægtende elliptiske udtryk μήτι γε forudsætter egentlig et benægtende udsagn og har så betydningen "langt mindre". Efter et positivt udsagn – som her – kommer det betydningsmæssigt til at svare til πόσῳ γε μᾶλλον: "hvor meget mere", eller lidt friere: "for slet ikke at tale om". BDR § 427,3.

Adjektivet βιωτικό (neut. plur.) står som betegnelse for de ting, der hører det daglige, jordiske liv til. Βιωτικό er – ligesom ἀγγέλους – objekt for κρινοῦμεν.

V. 4 I den indledende betingelsesbisætning er βιωτικό κριτήρια fremhævet ved

at være anbragt foran konjunktionen $\epsilon\kappa\tau\cdot$ BDR § 475,1a. Adjektivet $\betaιωτικ\alpha$ står attributivt knyttet til $\kappa\mu\tau\pi\tau\alpha$, der må have samme betydning som i v. 2.

Konstruktionen i betingelsesbisaætningen er casus eventualis. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b. Derfor konjunktiven $\epsilon\kappa\pi\tau\epsilon$ (af $\epsilon\kappa\pi\tau\cdot$).

Man kan ikke af formen afgøre, om $\kappa\theta\iota\kappa\tau\epsilon$ i hovedsætningen er indikativ eller imperativ. Den sidstnævnte mulighed forudsætter dog, at der ikke – som Nestle–Aland antager – er tale om et spørgsmål. Nestle–Aland har dog nok ret i at opfatte udsagnet som et spørgsmål. Skulle det være en imperativ, er der tale om ironi. $\kappa\theta\iota\kappa\tau\cdot$, der bla. kan betyde "indsætte", har her iflg. sammenhængen den specifikke betydning "indsætte som dommer".

Objektet for $\kappa\theta\iota\kappa\tau\epsilon$ er det substantiverede perfektum participium $\tau\omega\tau$ $\epsilon\kappa\mu\tau\theta\epsilon\nu\mu\epsilon\nu\tau\omega\tau$ (af $\epsilon\kappa\mu\tau\theta\epsilon\nu\tau\cdot$ = "regne for intet", "ringeagte"; jfr. 1,28). Det demonstrative $\tau\omega\tau$ genoptager objektet. En direkte gengivelse af hovedsætningen: "Dem, der er regnet for intet i menigheden, indsætter I dem som dommere?"

V. 5 I sætningen πρὸς ἐντροπὴν οὐτῶν λέγω (til skam for jer siger jeg det) er objektet for $\lambda\epsilon\gamma\omega$ ikke eksplisit nævnt, men det må være det, Paulus lige har skrevet – og måske også det, der kommer i det umiddelbart følgende.

I versets anden sætning er verbet $\epsilon\kappa\iota$ en forkortet version af $\epsilon\kappa\epsilon\sigma\tau\iota\tau$, der kan bruges svarende til $\epsilon\sigma\tau\iota\tau$. BDR § 98. Det indledende $\text{ο}\bar{\nu}\tau\omega\tau$ har forstærkende betydning. "Findes der da ingen osv.?"

I et udtryk med to nægtelser, må det andet gengives positivt. $\text{Ο}\bar{\nu}\text{κ}$ $\text{o}\bar{\nu}\delta\epsilon\iota\tau\iota\tau$ må altså gengives: "ikke nogen", evt. "ikke en eneste". BDR § 431,2; B&J § 298,3; HKN,S § 211,4.

I relativbisaætningen ὃς δυνήσεται κτλ. er διακρίται udfyldende infinitiv til δυνήσεται. B&J nr. 171, s. 385; nr. 349, s. 402; HKN,F § 88, nr. 27. Διακρίνεται har inden for retssproget betydningen "afgøre", "træffe afgørelse".

Præpositionsleddet $\alpha\kappa\alpha$ μέσον κτλ. er en ellipse. Det fuldstændige udtryk ville være $\alpha\kappa\alpha$ μέσον $\alpha\delta\epsilon\lambda\phi\omega\tau$ καὶ ($\alpha\kappa\alpha$ μέσον) τοῦ $\alpha\delta\epsilon\lambda\phi\omega\tau$ αὐτοῦ (mellem en broder og hans broder). BDR § 139. Iflg. BDR 215,3 (jfr. 204) opfattes $\alpha\kappa\alpha$ μέσον nærmest som en præposition, der konstrueres med genitiv.

V. 6 Udtrykket κρίνεται μετά betyder "har retssag med". Jfr. κρίνεσθαι i v. 1.

Det demonstrative $\tau\omega\tau$ genoptager det foranstående, så καὶ $\tau\omega\tau$ kan gengives: "og det". BDR § 442,6.

Som i v. 1 har præpositionen $\epsilon\pi\iota$ forensisk betydning. $\kappa\alpha\tau$ $\tau\omega\tau$ $\epsilon\pi\iota$ $\alpha\pi\iota\sigma\tau\omega\tau$; har altså betydningen: "og det for ikke-troende!"

V. 7 Indledningen til verset forekommer overlæsset. Det indledende $\eta\delta\eta$ kan

foruden tidslig betydning have logisk betydning, og det sidste må være tilfældet her. Nogle håndskrifter læser kun μέν (der i øvrigt ikke efterfølges af noget korresponderende δέ), andre læser μὲν οὖν. Dem følger Nestle-Aland forsigtigt. Da v. 7 vanskeligt kan siges at rumme en slutning ud fra det foregående, er læsemåden med οὖν den vanskeligste. Adverbiet ὅλως kan betyde "overhovedet", "i det hele taget", (jfr. 5,1). Man kan eksempelvis gengive indledningen til verset sådan: "I det hele taget er det nu allerede osv."

Sagligt er δι- sætningen subjekt for ἐστίν, og ηττημα er så subjektsprædikat. Υπήν er dativus commodi og kan gengives "for jer" (BDR § 188; B&J § 236,3). Substantivet ηττημα kendes kun fra to andre steder inden for græsk litteratur, nemlig Rom 11,12 og Es 31,8 (LXX). Her betyder det rimeligvis "nederlag".

På klassisk græsk ville der i stedet for μεθ' ἐχυτῶν have stået μετὰ ἀλλήλων; betydningen er i begge tilfælde "med hinanden". Substantivet κρίμα betyder her "retssag" eller lign.

I de to spørgende sætninger indledes med διὰ τί, der betyder "på grund af hvad?" = "hvorfor?"

De to verber ἀδικεῖσθαι og ἀποστείσθαι er brugt i den særlige betydning at lade noget ske med en (tolerativ betydning), her altså: "lade sig tilføje uret" og "lade sig berøve". BDR § 314; HKN,S § 102b. Der kan således oversættes som følger: "Hvorfor lader I jer ikke meget hellere tilføje uret? osv." Gengivelsen "meget hellere" kan begrundes med, at nægtelsen foran μᾶλλον er den forstærkede form οὐχί.

V. 8 I dette vers forekommer de samme verber som i de to foregående spørgsætninger, men nu i aktiv form. Dette skift forklarer det indledende αἰλά, for læsernes handlemåde er jo modsat den, der indirekte formanes til i spørgsmålene.

Som i v. 6 genoptages en tanke med udtrykket καὶ τοῦτο. Jfr. kommentarerne til dette vers. Når ἀδελφούς står i akkusativ, er forklaringen den, at ordet er objekt for ἀποστείτε (BDR § 155,4) – og endvidere for ἀδικεῖτε, hvis verbet er brugt med transitiv betydning.

V. 9 Se vedr. οὕδοτε B&J nr. 451, s. 411; HKN,F § 88, nr. 69. Verbet οὕδοτε har som objekt den efterfølgende δι- sætning. Hos Paulus forekommer konstruktionen (η) οὐκ οὕδοτε ofte. Se alene i 1 Kor 3,16; 5,6; 6,2.3.15.16.19; 9,13.24.

Adjektivet ἄδικοι (bemærk verbalformerne af samme stamme i v. 7 og 8) står substantivisk. Det står som subjekt i δι- sætningen. Genitiven θεοῦ er at forbinde med objektet βεσιλείαν.

Formelt kan πλανάσθε (af πλανᾶν) være indikativ og imperativ (i medium), men nægtelsen μή viser, at det her – som også i 15,33 – må være imperativ. BDR

§ 426; B&J § 298,2b; HKN,S § 211.

De første fem af de i alt ti subjekter for κληρονομήσουσιν (v. 10) står i v.

9. Μολοκός er et adjektiv, der betyder "blød". Det er her brugt substantivisk om (unge) mænd, der er villige til at indgå i et homoseksuelt forhold (pæderasti). Substantivet ἄρσενοκοίτης (jf. ἄρσην = "mandlig" og κοίτη = "seng") er betegnelse for en person, der står i homoseksuelt forhold til en dreng.

V. 10 Substantivet πλεονέκτης (singularis: πλεονέκτης) er dannet af πλέον og ἔχειν. Ordet ἄρπαγες er pluralis. I singularis er formen ἄρπαξ.

Når den sidste nægtelse har formen οὐχ og ikke som de to foregående οὐ, er forklaringen den, at det efterfølgende ord ἄρπαγες begynder med en vokal (det forklarer konsonanten) med spiritus asper (det forklarer, at κονυονότεν er x og ikke κ). Se HKN,F § 9b.

V. 11 Se vedr. ητε B&J § 156; HKN,F § 81. Τοῦτο er neutrum pluralis af det demonstrative pronomen. Det er påfaldende, at denne neutrumform står som subjektsprædikat til maskulinumformen τίνεις. Man kunne have ventet τοιοῦτοι. Det er klart, at τοῦτο refererer til det, de mange subjekter for κληρονομήσουσι angiver. Τίνεις er sikkert ensbetydende med τίνεις ίμῶν. Sætningen kan således oversættes: "Sådan var nogle af jer."

Απελούσασθε, der i NT kun forekommer her og i ApG 22,16, er medium, der kan udtrykke, hvad man lader ske (tolerativ betydning). Sætningen kan derfor gengives: "I lod jer aftvætte" (BDR § 317; HKN,S § 102b). Det er også muligt, at medialformen betydningsmæssigt ganske sværer til passiv. De to følgende verber er passivformer – dannet af henholdsvis ἀγνόειν og δικαιοῦν.

De to præp.led indledt med ἐν har instrumental betydning.

V. 12 Selv om πάντα, der forekommer tre gange som subjekt i dette vers, er pluralis, er verbet i singularis, som det er almindeligt på græsk, når det drejer sig om neutrumsord.

Verbet ἔκεστιν kan betyde "det er muligt", men også "det er tilladt", og det er i den sidstnævnte betydning, det forekommer her. Dativen μοι er dativus commodi. BDR § 188; B&J § 236,3; HKN,S § 28. Altaå: "Alt er mig tilladt". Verbet συμφέρει i den anden sætning betyder her "gavner".

Da ἔτουσιάζειν betyder "have magt over", "beherske" (se f.eks. 7,4), kan passivformen οὐκ ἔτουσιάσθησομεν (futurum) gengives ved: "jeg vil ikke beherskes" eller lign.

I præp.leddet ὑπό τίνος (agens; BDR § 232,2; B&J § 260,3; HKN,S 59b) må det ubestemte pronomen τίνος antages at være neutrum, selv om formen falder sammen med maskulinum/femininum.

V. 13 Verset indledes med to nominalsætninger, i hvilke man kan underforstå verbalformen ἐστίν. Τῇ κοιλίᾳ og τῷ σώμασι – ligesom senere i verset τῇ πορνείᾳ, τῷ κυρίῳ og τῷ σώμασι – er dativus commodi. BDR § 188; B&J § 236,3; HKN,S § 28. "Maden er for maven osv."

I sætningen ὅ δὲ θεός κτλ. refererer ταῦτη til κοιλίᾳ, og ταῦτα til βράμασα. Ταῦτη og ταῦτα er objekt for καταργήσει. Καί ... καί betyder "både ... og".

Også versets to sidste sætninger er nominalsætninger, og igen er det verbalformen ἐστίν, der skal underforstås.

V. 14 Καί ... καί (både ... og) må her knyttes til de to verbalformer ἔγειρεν (aorist – men kunne for formens skyld også være imperfektum) og ἔκεγερετ (futurum) – begge dannet af ἔγειρειν. Man kan også sige, at καί ... καί sidestiller begivenheder: den fortidige oprejsning af Herren og den fremtidige oprejsning af os. Der er dog håndskrifter, der ikke har futurum, men enten aorist (f.eks. P^{46c2} og B) eller præsens (f.eks. P^{II}, P^{46*} og A). Almindeligvis anses futurum for at være den oprindelige læsemåde.

Genitiven σύτοῦ refererer til ὁ θεός.

V. 15 Se vedr. udtrykket οὐκ οἴδατε, ὅτι κτλ. og [ὴ] οὐκ οἴδατε ὅτι κτλ. i v. 16 (jfr. v. 19) kommentarerne til v. 9.

Subjektsprædikatet μέλη er et neutrumsord. I nom. sing. er formen μέλος. Se B&J § 82; HKN,F § 17.

Ordet ἄρας er aorist participium (B&J nr. 22, s. 372; HKN,F § 88, nr. 3) knyttet til subjektet for ποιήσω. "Aras synes brugt afsvækket og sammen med ποιήσω kan det gengives: "Skal jeg tage og gøre?" Ποιήσω er en dubitativ/deliberativ konjunktiv. BDR § 366; B&J § 263,2b; HKN,S § 140.

Tὰ μέλη (τοῦ Χριστοῦ) er objekt for ἄρας, men også for ποιήσω, og (πόρνης) μέλη er objektsprædikat. BDR § 157; B&J § 216; HKN,S § 21.

Optativen γένοιται (B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21) med den foranstillede nægtelse μή betyder: "lad det ikke ske!" Det er et udtryk, som forekommer ret hyppigt som retorisk virkemiddel hos Paulus – ofte for at afvise en tanke, han netop har præsenteret. Se f.eks. Rom 3,4.6.31; 6,2.15; 7,7.13.14; 11,1.

V. 16-17 Dativerne τῇ πόρνῃ og τῷ κυρίῳ er bestemt af de substantiverede participier ὁ κολλώμενος – af κολλᾶν, medium κολλᾶσθαι.

Efter subjektsprædikatet ἐν σώμα må man underforstå "med hende" og tilsvarende skal man i v. 17 efter ἐν πνεῦμα underforstå "med ham". Se vedr. ἐν B&J § 127; HKN,F § 40b.

"Ἐσσονται er futurum af εἶναι. B&J § 171; HKN,F § 81. Præp.leddet εἰς σάρκα

$\mu\alpha\sigma$ svarer betydningsmæssigt til et subjektsprædikat. BDR § 145; HKN,S § 15.

Jfr. det hebraiske $בְּשַׁלְּחַ לְיִצְחָרֶל$.

Der tænkes ikke på nogen bestemt som subjekt for $\phi\nu\sigma\tau$ (B&J § 159; HKN,F § 83), når verbet – som her – anfører et citat, omend tanken naturligt ledes hen på Gud eller skriften (BDR § 130,3).

Se vedr. $\delta\sigma\sigma$ og $\mu\alpha\sigma$ B&J § 127; HKN,F § 40b.

V. 18 Verbalformen $\phi\epsilon\gamma\eta\tau\epsilon$ opfattes naturligt som imperativ, men kunne godt for formens skyld være indikativ. Præsens imperativ viser, at det er et påbud, der har permanent gyldighed.

Med $\pi\alpha\nu$ $\alpha\mu\alpha\sigma\tau\mu\alpha$ indledes en hovedsætning. $\Pi\alpha\nu$ $\alpha\mu\alpha\sigma\tau\mu\alpha$ er subjekt, $\epsilon\sigma\tau\mu$ verbum. Når adverbier anvendes som præpositioner, konstrueres de almindeligvis med genitiv, som tilfældet er med $\epsilon\kappa\tau\sigma$.

I hovedsætningen er indskudt en relativ bisætning, nemlig δ $\epsilon\alpha\nu$ $\nu\omega\eta\sigma\eta$ $\alpha\nu\theta\sigma\omega\sigma$. Konstruktionen er casus eventualis (BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b), og $\epsilon\alpha\nu$ svarer betydningsmæssigt til $\epsilon\sigma\tau\mu$. I denne sætning er det relative pronomen δ objekt.

I versets sidste sætning er præpositionsleddet $e\iota s \tau\delta\sigma\sigma$ at forbinde med den finitte verbalform $\alpha\mu\alpha\sigma\tau\alpha\sigma\tau\epsilon$, der ofte konstrueres med $e\iota\sigma$, så betydningen bliver "synder mod"; jfr. f. eks. 8,12.

V. 19 Subjektsprædikatet $\nu\alpha\sigma$ (subjektet er $\tau\delta\sigma\sigma$ $\alpha\mu\alpha\sigma\tau\epsilon$) bestemmes nærmere ved genitiven $\tau\alpha\mu$ $\alpha\gamma\sigma\sigma$ $\pi\omega\eta\mu\sigma\sigma$, der på sin side er nærmere præciseret ved hjælp af det indskudte præpled $\epsilon\eta\mu\sigma$. Altså: "tempel for Helligånden i jer."

I relativsætningen $\delta\eta\mu\sigma$ $\alpha\pi\eta\sigma$ er der et eksempel på relativ assimilation, idet det relative pronomen, der faktisk står som objekt for $\epsilon\pi\eta\sigma$ og derfor skulle have haft formen δ , i stedet for har fået genitivformen $\delta\eta\mu\sigma$. Det skyldes tydeligt nok den umiddelbart foranstående genitiv $\alpha\gamma\sigma\sigma$ $\pi\omega\eta\mu\sigma\sigma$. BDR § 294; B&J § 297,7; HKN,S § 92.

Sætningen $\kappa\alpha\iota$ $\alpha\pi\eta\sigma$ $\epsilon\pi\eta\sigma\omega\sigma$; er med Nestle-Alands tegnsætning en ny genstandssætning efter $\kappa\alpha\iota$ $\alpha\pi\eta\sigma\omega\sigma$. Den kan gengives: "og at I er ikke jeres egne" = "og at I ikke tilhører jer selv". Genitiven $\epsilon\pi\eta\sigma\omega\sigma$ (refleksivt pronomen) er en possessiv genitiv. Hvis $\gamma\alpha\pi$ i v. 20 skal opfattes som begrundende, ville det imidlertid være naturligere at se den sidste sætning i v. 19 som en ny hovedsætning, hvis indhold så begrundes med $\gamma\alpha\pi$ -sætningen.

V. 20 $\Gamma\alpha\pi$ tyder som nævnt på, at der nu følger en begrundelse, nemlig forudsagnet i slutningen af v. 19.

Genitiven $\tau\mu\pi\sigma$ efter $\eta\pi\omega\sigma\theta\pi\tau\pi$ (passiv af $\alpha\gamma\pi\omega\sigma\zeta\sigma\tau\pi$ = "købe") betegnes oftest som prisens genitiv. BDR § 179,1; B&J § 232,7; HKN,S § 44g.

Δοξάσατε er imperativ af δοξάζειν, og partiklen δή tjener til at accentuere verbet. BDR § 451,4. Det er ikke indlysende, hvorfor Paulus har valgt aorist imperativ. Det kunne evt. være en ingressiv aorist. BDR § 331; B&J § 254; HKN, S § 119.

Naturligvis kan ἐν τῷ σώματι ὑμῶν betyde "i jeres legeme", men det er mere sandsynligt, at præp.leddet har instrumental betydning, og så er meningen "med jeres legeme".

KAPITEL 7

V. 1 Περὶ δὲ ὃν ἐγράψατε (Angående det, I skrev om) er en ellipse, der svarer til περὶ τούτων, & (evt. til περὶ τούτων, περὶ ὃν) ἐγράψατε. Selv om det relative pronomen er objekt for ἐγράψατε og derfor egentlig skulle have haft formen α, har det ved udeladelsen af det demonstrative τούτων fået dette pronomens kasus. BDR § 294,4,5; B&J § 297,7; HKN,S § 93.

Ordene καλὸν (verbet ἔστιν må underforstås) ἀνθρώπῳ γυναικὶς μὴ ἄπτεσθαι kan opfattes

- som udtryk for Paulus' mening og dermed som begyndelsen på hans kommentar til det, korintherne havde skrevet om,
- som gengivelse af, hvad korintherne mente. Efter den forståelse følger Paulus' egen kommentarer først med v. 2, evt. først med v. 3.

Den negerede infinitiv μὴ ἄπτεσθαι er subjekt og adjektivet καλὸν subjektsprædikat. Καλὸν må nok gengives ved "bedst". Ἀνθρώπῳ er dativus commodi. BDR § 188; B&J § 236,3; HKN,S § 28.

Aktivformen ἄπτειν betyder "antænde" og tager objekt; mediumformen ἄπτεσθαι betyder "røre", "tage fat på" og konstrueres med genitiv. Derfor formen γυναικός (af γυνή). BDR § 170,1; B&J § 234,4; HKN,S § 44a.

V. 2 Som antydet ovenfor er det muligt at opfatte ikke bare v. 1b, men også v. 2 som gengivelse af det, korintherne skrev om. Det er imidlertid de fleste opfattelse, at det er Paulus' opfattelse, vi her møder.

Verset rummer to syntaktisk parallelle sætninger, idet den anden sætning dog i stedet for det refleksive ἔστου ἔστιν. Det gør dog ingen forskel meningsmæssigt. Den første sætning har manden som subjekt (ἔκαστος), den anden kvinden (ἔκαστη). Verbalformen ἔχετω er imperativ.

Præpositionsleddet διὰ τὰς πορνεῖας (på grund af utugtssynderne, dvs. for at undgå utugtssynderne) må knyttes til begge sætninger. Pluralis τὰς πορνεῖας skal iflg. BDR § 142 forklares med, at der tænkes på de enkelte tilfælde af utugt.

V. 3 Se vedr. ἀποδίδοτω (imperativ som i v. 2), der skal underforstås som verbum også i versets anden sætning, B&J § 154 og nr. 157, s. 384; HKN,F § 78. Foruden verbet ἀποδίδοτω skal objektet τὴν ὁφελήν underforstås i den anden sætning.

Udtrykket ὁφελήν ἀποδίδονται betyder "opfyldte en forpligtelse", og den, over for hvem forpligtelsen opfyldes, anføres i dativ. Derfor τῇ γυναικὶ og τῷ ἀνδρὶ.

V. 4 Verbet ἔκουσιάζειν, der her passende kan oversættes ved "råde over",

konstrueres med genitiv; derfor *τοῦ ιδίου σώματος* i begge sætninger i verset. BDR § 177; B&J 234,4; HKN,S § 44f. Ἀλλὰ ὁ ἀνήρ er et forkortet udtryk for "men manden råder over det", dvs. over hvindens legeme.

Udtrykket *ὅμοιως* δὲ καὶ ὁ ἀνήρ ... οὐκ ἔξουσιάζει kan gengives "og ligeledes råder heller ikke manden over". Udsagnet ἀλλὰ ἡ γυνὴ er en syntaktisk parallel til ἀλλὰ ὁ ἀνήρ.

V. 5 Som nægtelsen μή viser, er ἀποστερεῖτε imperativ; ἀλλῆλος er objekt, og egentlig må der underforstås et ἔστιτῶν (berøv/unddrag ikke jer selv hinanden).

Ei μήτι ἄν (undtagen måske) tjener sammen med de to præp.led ἐκ συμφώνου (efter fælles aftale) og πρὸς καιρόν (for en tid / for en begrænset tid) som en modifikation af imperativten. Partiklen ἄν findes ikke i P⁴⁶ og B.

Hensigtsbisætningen ἵνα σχολάσητε κτλ. (BDR § 369; B&J § 296,1,2; HKN,S § 144) kan ikke være udløst af μὴ ἀποστερεῖτε, men derimod af den indrømmelse, der ligger i εἰ μήτι ἄν κτλ. Efter verbet σχολάζειν følger i dativ det, man bruger tiden til / hengiver sig til.

Med καὶ πάλιν ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἦτε (B&J § 150; HKN,F § 81) følger en ny hensigtsbisætning, men den står ikke parallelt med σχολάσητε κτλ., da den alene kan udtrykke hensigten med præpledet πρὸς καιρόν (for en begrænset tid). Meningsmæssigt ville en imperativ (ἔστε) egentlig synes mere korrekt. Udtrykket ἐπὶ τῷ αὐτῷ εἶναι betyder "at være sammen". Nogle vil mene, at ἦτε her nærmest har imperativisk betydning.

Hensigtsbisætningen ἵνα μὴ πειράζῃ ύμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν er udløst af ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἦτε. Man kan også sige, at det er bestemt af μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλῆλος i begyndelsen af verset.

Præpledet διὰ τὴν ἀκρασίαν ύμῶν betyder egentlig "på grund af jeres mangel på afholdenhed", dvs. "fordi I ikke kan være afholdende".

V. 6 Det demonstrative pronomen *τοῦτο* må referere til det foregående, måske navnlig til den undtagelse, der indledes med ordene εἰ μήτι ἄν.

Da præpositionen κατά med akkusativ kan betyde "i overensstemmelse med", "svarende til", kan v. 6 oversættes: "Men dette siger jeg som en indrømmelse, ikke som en befaling."

V. 7 Efter θέλω følger akkusativ med infinitiv, nemlig πάντας ἀνθρώπους εἶναι. BDR § 408,2d; B&J § 266,2; HKN,S § 163.

I stedet for ὡς καὶ ἐμαυτόν (akkusativ) kunne man egentlig have ventet ὡς κακώ (εἰμι) – altså nominativ; jfr. v.8. Det er akkusativen πάντας ἀνθρώπους, der har fremkaldt ἐμαυτόν. Se vedr. dette pronomen B&J § 117; HKN,F § 31.

Udtrykket ὁ μέν ... ὁ δέ betyder "den ene ... den anden". BDR § 250; B&J §

224,6a; HKN,S § 1. Med ó μέν ... ó δέ eksemplificeres ἔκαστος.

Det possessive pronomen ἄδιον står attributivt knyttet til χάριομα.

V. 8 Se kommentarerne til v. 1 vedr. konstruktionen med καλόν. Det saglige subjekt for καλόν er dog her betingelsesbisætningen ἐάν μείνωσιν. I betingelsesbisætningen er konstruktionen casus eventualis. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b. Se vedr. verbet μείνωσιν B&J nr. 405, s. 407; HKN,F § 88, nr. 65.

Det underforståede verbum i den sidste sætning i verset er muligvis μένω, men kan også være εἰμί.

V. 9 I den indledende betingelsesbisætning er konstruktionen casus realis. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a. Imperativen γαμησάτωσαν udgør den hovedsætning, der syntaktisk hører sammen med betingelsesbisætningen.

Med sætningen κρεῖττον γάρ κτλ. begrundes det foregående. Κρεῖττον er komparativ af ἀγαθός (B&J 111,2; HKN,F § 26e) og et af de relativt få tilfælde i NT, hvor det fra attisk kendte τι ikke er blevet οο. Man kan sammenligne med f.eks. v. 38. BDR § 34,1. Κρεῖττον er subjektsprædikat, og subjektet er infinitiven γαμήσαται. Komparativen κρεῖττον har fremkaldt det til γαμήσαι knyttede sammenligningsled ἢ πυροῦσθαι (infinitiv).

V. 10 Det substantiverede participium τοῖς γεγομένοισιν (af γεμεῖν) er dativobjekt for παραγγέλλω. Παραγγέλλω er foruden med dativobjekt konstrueret med akkusativ med infinitiv, nemlig γυναῖκα μὴ χωρισθῆναι (aorist passiv af χωρίζειν) og – i v. 11 – ἄνδρα μὴ ἀφίεναι. BDR § BDR § 409,1; B&J § 266,2; HKN,S § 163. Se vedr. γυναῖκα B&J § 73,2; HKN,F § 18.

V. 11 Sætningerne mellem tankestregerne er indskud i den konstruktion, der indledes med τοῖς δέ γεγομένοισιν i v. 10 og slutter med ἀφίεναι i v. 11. I den indledende betingelsesbisætning er der ἐάν og konjunktiv, dvs. casus eventualis; ἐάν er en sammentrækning af εἰ + ὅν. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b. Det underforståede subjekt for χωρίσῃ (af χωρίζειν) og for de to efterfølgende imperativer er kvinden nævnt i v. 10.

Efter betingelsesbisætningen følger to imperativer, μενέτω (præsens i aktiv – om det durative) og καταλλαγήτω (aorist i passiv – om en bestemt begivenhed). Καταλλαγήτω er en form af καταλλάσσειν.

Adjektivet ἄγαμος er subjektsprædikat; da det er et sammensat adjektiv, har femininum samme endelse som maskulinum. Dativen τῷ ἄνδρι er fremkaldt af verbet καταλλαγήτω.

Som nævnt er καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφίεναι en del af den konstruktion, der begyndte i v. 10. Ἅνδρα ἀφίεναι er akkusativ med infinitiv. Se vedr. ἄνδρα B&J

§ 80; HKN,F § 18. Γυναῖκα er objekt for ἀφένται. Se vedr. dette verbum B&J § 152; HKN,F § 78.

V. 12 Verset indledes med en betingelsesbisætning. I den er konstruktionen *casus realis*. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a.

Adjektivet ἄπιστον står knyttet til γυναῖκα og er altså feminine, men da det er et sammensat adjektiv, er der ikke nogen særlig form i feminine. Se om γυναῖκα kommentarerne til v. 10.

Sætningen αὕτη (demonstrativt pronomen, der refererer til γυναῖκα ἄπιστον) συνευδοκεῖ κτλ. er en betingelsesbisætning svarende til den foregående. Verbet συνευδοκεῖ er konstrueret med udfyldende infinitiv, nemlig οἴκεῖν.

Se vedr. imperativen ἀφέτω i versets afsluttende hovedsætning B&J § 152 og HKN,F § 78. Præsens imperativ bruges om det, der har permanent gyldighed. Det underforståede subjekt for ἀφέτω er den i begyndelsen af verset nævnte ἀδελφός.

V. 13 Konstruktionen er i det væsentlige lig den i v. 12, idet dog subjektet γυνή i den indledende betingelsesbisætning er trukket frem foran betingelseskongunktionen εἰ.

Vægtige håndskrifter som A og B har i stedet for εἴ τις det relative pronomen ἦτις. B&J § 121,2; HKN,F § 37b. Det kan være den oprindelige læsemåde, selv om der i så fald ville forelægge en anakoluti. Man kunne forestille sig, at ἦτις er ændret til εἴ τις, dels for at undgå anakolutien, dels for at opnå parallelitet med v. 12.

Det underforståede subjekt for ἀφέτω er kvinden. Se vedr. dette verbum kommentarerne til v. 12.

V. 14 Verset bringer en begrundelse (jfr. γάρ), og det er udsagnene i v. 12 og 13, der begrundes.

Verbalformen ἡγίασται, der forekommer i de to første sætninger i v. 14, er perfektum af ἡγιάζειν.

Adjektivet ἄπιστος er føjet til subjekten i de to sætninger (ό ἀνήρ og η γυνή) med gentagelse af den bestemte artikel. Se kommentarerne til v. 12 vedr. formen ἄπιστος i forbindelse med et feminineumsord.

Nogle håndskrifter har til τῇ γυναικὶ den adjektiviske bestemmelse τῇ πιστῇ og til τῷ ἀδελφῷ den adjektiviske bestemmelse τῷ πιστῷ, men det synes at være en tydeliggørende tilføjelse og derfor at betragte som en sekundær læsemåde.

Ordene ἐπεὶ ὅπα i versets tredie sætning indleder et udsagn om, hvad der ville gælde, hvis de to foregående sætninger ikke var sande, og ἐπεὶ ὅπα kan derfor oversættes ved "ellers". BDR § 456,3. Trods det, at der faktisk er tale om noget

irreelt, er verbalformen præsens indikativ (ἐστίν).

Det er almindeligt med verbet i singularis, når subjektet er neutrum pluralis. Ακάθαρτα er subjektsprædikat, og det samme er ἄγνω i versets sidste sætning, der har τὸ τέκνον som det underforståede subjekt for ἐστίν.

Præpledene ἐν τῇ γυναικὶ og ἐν τῷ ἀδελφῷ svarer til instrumental dativ. BDR § 195; B&J § 241,8; HKN,S § 66. Det er altså gennem forholdet til kvinden / broderen, at den ikke-troende part er helliget.

V. 15 Sætningen εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται er casus realis. Jfr. kommentarerne til v. 12. Χωρίζεται kan være præsens de conatu, dvs. præsensformen kan udtrykke, hvad den ikke-troende mand gerne vil og forsøger. BDR § 319; B&J § 253,1; HKN,S § 106. Hovedsætningen består alene af imperativen χωρίζεσθω.

Selv om såvel ὁ ἀδελφός som ἡ ἀδελφή er subjekt, kan verbet (δεδούλωται) stå i singularis, da det er anbragt foran de to subjekter.

Præpledet ἐν τοῖς τολούτοις må betyde "i sådanne tilfælde". Se vedr. pronominet τολούτοις B&J § 124; HKN,F 38.

Formentlig svarer ἐν εἰρήνῃ til εἰς εἰρήνην. Dog kan ἐν εἰρήνῃ antagelig også opfattes som et forkortet udtryk for "at leve i fred". Meget vægtige håndskrifter har som objekt for κέκληκεν ἥμᾶς i stedet for ὑμᾶς. Det gælder f.eks. P⁴⁶, N², B og D. Se vedr. κέκληκεν B&J nr. 307, s. 399; HKN,F § 88, nr. 46.

V. 16 Konjunktionen γάρ synes at vise, at der nu følger en begrundelse, men den kan forstås på to måder, nemlig enten som en begrundelse for ikke at lade sig skille (jfr. v. 13f.), eller som en begrundelse for ikke at modsætte sig skilsmissen (jfr. v. 15).

Verset består af to parallelt opbyggede spørgsmål indledt med τί οὗδας. Det spørgende pronomen τί kunne her gengives "hvorvidt".

Konjunktionen εἰ er betydningsmæssigt beslægtet med εἰ i en indirekte spørgesætning og kan oversættes ved "om" eller "om måske". BDR § 368,2 og 375.

γύναι og ἄνεψ er vokativformer af henholdsvis γυνή og ἀνήρ. Se vedr. οὐσεις B&J nr. 649, s. 428; HKN,F § 88, nr. 94.

V. 17 Udtrykket εἰ μή er her brugt på en lidt usædvanlig måde. Det må nok forstås på baggrund af v.15 og specielt på baggrund af ordene om, at de kristne ikke er bundet i sådanne tilfælde. Anderledes er det nu med det, Paulus anfører i v. 17. Forstået på den måde kan εἰ μή oversættes ved "men". Se i øvrigt BDR § 448,8; 449,2.

Versets første punktum består af to sammenligningsbisætninger og en hovedsætning. I sammenligningsbisætningerne er dativobjekter ἔκαστοι / henholdsvis objekter ἔκαστον blevet betonet ved at være blevet anbragt foran

sammenligningskonjunktionen ὥστε. BDR § 475,1.

Det kan synes påfaldende, at verberne i de to parallelle bisætninger ikke har samme tid. Det kan være forklaringen på, at nogle håndskrifter har perfektum μεμέρισεν i stedet for aorist ἐμέρισεν.

Som subjekt for imperativen περιποτέίτω må underforstås et ἔκαστος.

V. 18 I hvert af de to sætningspar svarer den første sætning sagligt til en betingelsesbisætning (*casus realis*).

Περιποτέμένος er et til subjektet for ἔκληθον (B&J nr. 307, s. 399; HKN,F § 88, nr. 46. Verbet kommer igen senere i verset) knyttet perf. participium dannet af περιπέμνειν (B&J nr. 661, s. 429; HKN,F § 88, nr. 96. Samme verbum kommer senere i verset). Bisætningen kan gengives: "Blev nogen kaldet som omskåret".

I forbindelse med imperativen μή ἐπιποτάσθω må som objekt underforstås τὴν ἄκροβυστίαν, der betyder "forhuden".

Præpledet ἐν ἄκροβυστίᾳ (evt. med participiet ὡς underforstået) er sagligt modsætning til περιποτέμένος. Altså: "Blev noget kaldet som uomskåret".

V. 19 Det to gange forekommende οὐδέν (B&J § 123,2; HKN,F § 39) er subjektsprædikat. Versets sidste sætning er en nominalssætning, og som subjektsprædikat er underforstået et positivt modstykke til οὐδέν i de to foranst  ende sætninger.

Efter τρόποι folger den objektive genitiv ἐντολῶν. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 40.

V. 20 Da præpledet ἐν τῇ κλῆσι afbrydes af relativsætningen ἣν ἔκληθον (B&J nr. 307, s. 399; HKN,F § 88, nr. 46), genoptages det med ἐν τούτῃ. Det demonstrative pronomen τούτῃ viser således tilbage til κλῆσι. BDR § 290,3.

Det relative ἣν kan svare til instrumental dativ eller st   med samme betydning som ἐν. BDR § 294,3.

Substantivet κλῆσι synes i sammenh  ngen her at v  re brugt brugt i betydningen "kald", "stand".

V. 21 Da ἔκληθης (B&J nr. 307, s. 399; HKN,F § 88, nr. 46) er 2. person, kan δοῦλος ikke v  re subjekt, men m   i stedet v  re attribut til subjektet.

Udtrykket μή σοι μελέτω (B&J nr. 401, s. 407) betyder "lad det ikke bekymre dig". Sagligt er dativen subjekt, s   man kunne overs  tte: "du skal ikke bekymre dig (om det)".

I betingelsesbisætningen ἀλλ' εἰ καὶ κτλ. (*casus realis*. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a) er γενέσθαι (B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21) udfyldende infinitiv efter δύνασθαι, og adjektivet ἐλεύθερος er subjektsprædikat.

Verbalformen *χρῆσαι* i den afsluttende hovedsætning μᾶλλον *χρῆσαι* er aorist imperativ, 2. singularis af *χρῆσθαι* (*χράσματι*), og det forekommer i betydningen "bruge", "benytte". Der må efter *χρῆσαι* underforstås et substantiv i dativ, og nogle mener, det er τῇ δουλεῖᾳ (meningen er så: det gælder om at udnytte den mulighed, det giver at være kaldet som slave), mens andre er af den opfattelse, at det er τῇ ἑλευθερίᾳ, der skal underforstås (meningen er så: det gælder om at udnytte muligheden for at blive fri).

V. 22 Δοῦλος er en bestemmelse til ὁ ἐν κυρίῳ κληθεῖς (den der blev kaldet i Herren som træl). At opfatte ἐν κυρίῳ instrumentalt, som nogle gør, synes ikke at ramme meningen. Adjektivet ὀπελεύθερος er subjektsprædikat til ὁ ἐν κυρίῳ κληθεῖς δοῦλος. Se vedr. κληθεῖς B&J nr. 307, s. 399; HKN,F § 88, nr. 46).

Anden halvdel af verset er syntaktisk i det væsentlige en parallel til første halvdel. Udtrykket ὁ ἑλεύθερος κληθεῖς kan gengives ved "den der blev kaldet som fri". Δοῦλος er et med ὀπελεύθερος parallelt subjektsprædikat.

V. 23 Se vedr. udtrykket τιμῆς ἡγοράσθητε kommentarerne til 6,20.

Af nægtelsen μή fremgår, at γίνεσθε er imperativ. BDR § 426; B&J § 298,2b; HKN,S § 211.

V. 24 Sammenhængen mellem leddene ville være lettere at se, hvis ordstillingen havde været: ἀδελφοί, ἔκαστος μενέτω παρὰ θεῷ ἐν τούτῳ ὁ ἐκλήθη (B&J nr. 307, s. 399; HKN,F § 88, nr. 46). Relativsætningen ἐν ω̄ ἐκλήθη er altså at forbinde med det neutriske ἐν τούτῳ. Paulus formaner læserne til over for Gud at blive i det (ἐν τούτῳ), dvs. i den sociale position, de var i ved deres kaldelse.

V. 25 Περὶ med genitiv har her betydningen "angående", "med hensyn til". Jfr. 7,1; 8,1,4; 12,1; 16,11,12. BDR § 229; B&J § 241,13; HKN,S § 57b.

Genitiven κυρίου forstås naturligt som en subjektiv genitiv, da ordet betegner det saglige subjekt for ἐπιταγήν. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 39.

Substantivet ἐπιταγή forekommer også i 7,6.

Til det implicitte subjekt i udsagnet γνῶμην δίδωμι (ἔγω) er føjet bestemmelsen ώς ἡλειμένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι, der lidt frit kan gengives: "som en, der ved Herrens barmhjertighed er troværdig". Måske er det med ώς angivet, at det drejer sig om Paulus' subjektive vurdering. Ordet ἡλειμένος er perfektum participium i passiv af ἐλεῖν, og til det knytter sig infinitiven εἶναι med det efterfølgende subjektsprædikat πιστός. I præp.leddet ὑπὸ κυρίου (agens) indføres det saglige subjekt for ἡλειμένος. BDR § 232,2; B&J § 260,3; HKN,S § 59b.

V. 26 Konstruktionen i dette vers er påfaldende, idet νομίζω dels udløser en

akkusativ med infinitiv (*τοῦτο ὑπάρχειν* – med καλὸν som subjektsprædikat), dels fremkalder en ὅτι-sætning. Man kan sige, at ὅτι-sætningen i varieret udformning gentager det, der er sagt med konstruktionen *τοῦτο καλὸν κτλ.* og specielt præciserer, hvad der sigtes til med *τοῦτο*.

Den til tñv ἀνάγκην knyttede adjektiviske bestemmelser ἐνεστῶσαν er perfektum participium af verbet ἐνιστᾶναι (ἐνιστημ). BDR § 96; B&J § 206,4 og nr. 296, s. 398; HKN,F § 78. Perfektum af dette verbum betyder "er indtrådt" og har dermed præsentisk betydning. Præpledet διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην betyder "på grund af den nuværende (= indtrådte) trængsel".

I ὅτι-sætningen må verbet ἐστίν underforstås. Subjekt i sætningen er udtrykket τὸ οὐτως εἶναι = "at være (leve) sådan". Med udtrykket "at være (leve) sådan" tænkes antagelig på dette at leve ugift. Adjektivet καλὸν, der forekommer to gange i verset, er i begge tilfælde subjektsprædikat.

V. 27 Se vedr. δέδεσσαι B&J nr. 147, s. 383. Δέδεσσαι γυναικί svarer – ligesom i det følgende λέλυσσαι ἀπὸ γυναικός – til en betingelsesbisætning (casus realis). Det er dog også muligt at opfatte dem som to spørgsmål. Den, man er bundet til, anføres i dativ; derfor γυναικί.

De to gange ζήτει (ζητεῖν hører til εω-verberne) er imperativ, som også nægtelsen μή indicerer. Jfr. kommentarerne til v. 23.

V. 28 I de to med εάν indledte betingelsesbisætninger er konstruktionen casus eventialis. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b. Γεμίσης og γῆμη er begge aoristformer (konjunktiv) af verbet γεμεῖν, nemlig sigmatisk aorist og 2. aorist. B&J nr. 115, s. 380; HKN,F § 88, nr. 20.

Verberne ἡμαρτεῖς og ἡμαρτεῖτε (B&J nr. 43, s. 374; HKN,F § 88, nr. 6) er gnomisk aorist, der her i forlængelse af sætningen med eventialis rummer et futurisk aspekt. Altså: Selv om man måtte gøre det eller det, så vil man ikke dermed have begået en synd. BDR § 333; B&J § 254; HKN,S § 121.

Se vedr. verbet ἔκουσιν, der har θλίψιν som objekt, B&J nr. 246, s. 393; HKN,F § 88, nr. 37. Tñ σαρκὶ er henseendets dativ og skal forbindes med θλίψιν. BDR § 197; B&J § 238,5; HKN,S § 35.

Genitiven ὑπὸν skyldes verbet φείδομαι. BDR § 180,5; HKN,S § 44h. Φείδομαι kan naturligt opfattes som præsens de conatu – altså betegne, hvad Paulus forsøger. BDR § 319; B&J § 253,1c; HKN,S § 106.

V. 29 Det demonstrative *τοῦτο*, der står som objekt for ομή, foregriber genstandssætningen ὁ καρπὸς κτλ. Denne er ikke, som det oftest er tilfældet, og som det i øvrigt også er tilfældet i visse håndskrifter, indledt med ὅτι.

Συνεσταλμένος, der er perfektum participium af συστέλλειν, forekommer i

betydningen "knap", "kort". Det er ikke afgørende, om man opfatter συνεσταλμένος som svarende til et adjektiv, eller – hvad der nok er mere nærliggende – betragter συνεσταλμένος ἐστίν som en perifrastisk perfektum. BDR § 352; B&J § 207,2; HKN,S § 188.

Tὸ λοιπόν (adverbial akkusativ) kan betyde "i øvrigt", men det kan også have tidslig betydning, og det umiddelbart foregående taler for, at det er tilfældet her. Det betyder så "for fremtiden", "herefter" og lign.

Antagelig svarer τίνει med konjunktiv her betydningsmæssigt til en imperativ. Altså: τίνει ... ὥστιν = ἔστωσαν. BDR § 387,3a; HKN,S § 149d. Det er dog også muligt at opfatte τίνει-sætningen som en finalsætning, der udtrykker hensigten med, at tiden (af Gud) er afkortet.

Subjektet er οἱ μὴ ἔχοντες med objektet γυναῖκας, og verbet er ὥστιν. Se vedr. dette verbum B&J § 158; HKN,F § 81.

Leddet ὡς μὴ ἔχοντες, der egentlig står som subjektsprædikat, kan gengives: "som om de ikke havde", det vil her sige, som om de ingen hustruer havde.

V. 30 I de tre med οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὥστιν (v. 29) parallele sætninger skal man underforstå verbet ὥστιν. Det samme gælder for den første sætning i v. 31.

Verbet κατέχειν kan betyde "have", "besidde", "eje". Her passer "beholde" nok bedst ind i sammenhængen.

V. 31 Almindeligvis antages det, at χρώμενοι og καταχρώμενοι (af [κατα]χρῆσθαι) i det væsentlige er brugt synonymt og betyder "bruge", "udnytte". Verbet χρῆσθαι konstrueres oftest med dativ (f.eks. 9,12,15), men her dog med akkusativ. BDR § 152,3.

Verset sidste sætning begrunder rækken af imperativiske udsagn i det foregående; jfr. γάρ.

Subjektet τὸ σχῆμα (τοῦ κόσμου τούτου) oversættes lidt forskelligt. Σχῆμα har som grundbetydning "form", "skikkelse" og lign., men det drejer sig her ikke kun om denne verdens ydre form.

Præsensformen παράγει, der kun forekommer denne ene gang hos Paulus, er brugt med den overførte betydning "forgår" og udtrykker, hvad der er i færd med at ske.

V. 32 Θέλω konstrueres med akkusativ + infinitiv, nemlig ὑπᾶς εἶναι. HKN,S § 163. Adjektivet ἀμερίμνος står som subjektsprædikat.

Objektet for μεριμνᾷ (i den følgende sætning) er τὰ τοῦ κυρίου, der betyder "de ting, der hører Herren til", egentlig: "Herrens ting" / "Herrens anliggender".

Πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ er en indirekte spørgesætning afhængig af μεριμνᾷ. Den

deliberative konjunktiv fra en direkte spørgesætning er bevaret. BDR § 368,3; B&J § 288; HKN,S § 201b. Se vedr. verbet ἀρέσῃ B&J nr. 66, s. 376; HKN,F § 88, nr. 13. Verbet ἀρέσκει konstrueres med dativ.

V. 33 Subjekt i sætningen er det substantiverede participium ὁ γαμήσας, der er et aorist participium.

Se vedr. udtrykket τὰ τοῦ κυρίου og vedr. spørgesætningen πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικὶ kommentarerne til v. 32.

V. 34 Nestle-Alands tekst og tegnsætning indebærer, at det er ὁ γαμήσας i v. 33, der er subjekt for verbet μεμέρισται (af μερίζειν) i versets begyndelse.

Da det til ἡ γυνὴ knyttede adjektiv ἄγαμος er sammensat (ἀ-γάμος), er der ingen særlig form i femininum. Se kommentarerne til v. 32 vedr. τὰ τοῦ κυρίου og τὰ τοῦ κόσμου.

Sætningen ἵνα ἦ ἀγία κτλ. er en af μεμνῦται afhængig hensigtssætning. Derfor verbet (ῆ - B&J § 156; HKN,F § 81) i konjunktiv. BDR § 369; B&J § 296,1,2; HKN,S § 144. Det underforståede subjekt for verbet ἦ er den i hovedsætningen nævnte ἡ γυνὴ κτλ.

Τῷ σώματι og τῷ πνεύματι er henseendets dativ knyttet til adjektivet ἀγία, der står som subjektsprædikat. BDR § 197; B&J § 238,5; HKN,S § 35.

Γαμήσασα er (som γαμήσας i v. 33) aorist participium af verbet γαμεῖν, men her femininum. Se kommentarerne til v. 32 vedr. den indirekte spørgesætning πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρὶ.

Det tekstkritiske apparat viser, at håndskrifterne divergerer meget bl.a. vedr. ordenes rækkefølge i dette vers.

V. 35 Med en positiv, en negativ og så igen med en positiv formulering tydeliggør Paulus i dette vers, hvorfor han har skrevet, som han har. Det demonstrative τοῦτο må vise tilbage til det, der er sagt i de foregående vers – måske helt fra v. 25.

Den første positive formulering er πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον, der betyder "til jeres eget bedste". Sammen med ὑμῶν betyder αὐτῶν her "jeres eget". Tὸ σύμφορον er et substantiveret adjektiv i neutrum.

Den negative formulering har form af en hensigtsbæsætning knyttet til λέγω. Udtrykket βρόχον ἐπιβάλλειν τινί betyder "kaste en slyng om (halsen på) en". Se vedr. verbet ἐπιβάλω B&J nr. 92, s. 378; HKN,F § 88, nr. 18. Om konstruktionen i sådanne sætninger se BDR § 369; B&J 296,1,2; HKN,S § 144.

Den anden positive formulering er måske en udfoldelse af den første; jfr. konstruktionen πρὸς τὸ κτλ. BDR § 263,2. En temmelig direkte gengivelse af dette præpled kunne være: "med henblik på det sømmelige (τὸ εὔσχημον er et

substantiveret adjektiv i neutrum) og på en holden fast ved Herren (εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ – også εὐπάρεδρον er et substantiveret adjektiv; dette ord forekommer i øvrigt ikke andre steder i den græske litteratur – er altså et såkaldt hapax legomenon) uforstyrret (ἀπερισπάστως)". Ἀπερισπάστως et er adverbium.

V. 36 Verset indledes med en betingelsesbisætning (casus realis. BDR § 372,I; B&J § 290,4; HKN,S § 195a). Hovedsætningen, som den hører sammen med, udgøres af et ord, nemlig af imperativen ποιέιτω. Til verbet ποιέιται i den indledende betingelsesbisætning er knyttet den udfyldende infinitiv ἀσχημονεῖν, der betyder "at handle på en forkert måde".

Det er afgørende for oversættelsen – specielt af v. 38 – om παρθένον opfattes som en forlovet pige (der kan være tale om en såkaldt "åndelig forlovelse") eller som en fars ugifte datter. Se noten i den danske bibeloversættelse.

Underordnet den første betingelsesbisætning følger en anden (casus eventualis. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b). I den er verbet ἦ (B&J § 156; HKN,F § 81) og subjektet antages oftest at være παρθένος; subjektsprædikatet ὑπέροκμος (da der er tale om et sammensat adjektiv, er formen den samme for femininum som for maskulinum) kan så evt. være et udsagn om hendes fremskredne alder, det vil sige, at hun har passeret den sædvanlige alder for indgåelse af ægteskab. Subjektet kan imidlertid også være manden, og ὑπέροκμος må i så fald være udtryk for hans seksuelle lidenskab.

Den upersonlige konstruktion καὶ οὕτως ὄφειλει γίνεοθαι kan f.eks. oversættes: "og det må være sådan", hvormed antagelig menes: hvis det anses for nødvendigt, at der bliver indgået ægteskab. Γίνεοθαι er udfyldende infinitiv efter ὄφειλει.

Man kan naturligt opfatte relativsætningen ὃ θέλει som objekt for imperativen ποιέιτω, og i relativsætningen er ὃ objekt for θέλει.

Efter hovedsætningen ποιέιτω følger to andre hovedsætninger, nemlig οὐχ ἀμαρτάνει og γομείτωσαν (imperativ). Nogle håndskrifter har γομείτω (singularis), men dels er det en lettere læsemåde end γομείτωσαν, dels er bevidnelsen ikke særlig stærk, og derfor må denne læsemåde betragtes som sekundær.

V. 37 I dette vers omtaler Paulus en anden mulighed end den i v. 36 nævnte. Hovedsætningen er versets to sidste ord καλῶς ποιήσει, og det er til subjektet for ποιήσει, at det relative pronomen ὃs knytter sig. "Men han, der osv. ... , vil handle rigtigt."

Det relative pronomen ὃs er subjekt ikke alene for ἔστηκεν (B&J § 206,4; HKN,F § 78), men også for ἔξει og κέκρικεν (B&J nr. 349, s. 402; HKN,F § 88, nr. 57).

Adjektivet ἐδράτος, der er at forbinde med subjektet ὃs, tjener til at understrege den allerede i verbet indeholdte betydning "stå fast". Det samme gør

egentlig præpledset *ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ*.

Participiet *ἔχων* står knyttet til *ὅς*, og ledet μὴ *ἔχων ἀνάγκην* betyder "ikke at være under tvang". Modsat betyder *ἔκουσίσθε* δὲ *ἔχει περὶ τοῦ ιδίου θελήματος* "men har herredømme over sin vilje". Egentlig foreligger der her en anakoluti, idet man i stedet for *ἔχει* kunne have ventet participiet *ἔχων* som i det foregående led. Skiftet fra participium til finit verbum er dog ikke ganske usædvanligt. BDR § 468,3.

Det demonstrative *τοῦτο* er foregribende objekt for *κέκρικεν*. Det indholdsbestemmes med ordene *τηρεῖν τὴν ἐαυτοῦ παρθένον*, som *τοῦτο* altså peger frem mod. BDR § 394,1.

V. 38 Indledt med *ῷστε* (altså) drager Paulus nu konklusionen af det, der er sagt i de to foregående vers. *Καὶ ... καὶ* betyder "såvel ... som".

Da verbet *γαμεῖν* betyder "gifte sig med", kunne man vente, at *γαμίζειν* havde betydningen "bortgift", og med den betydning må verbet også være brugt, hvis Paulus tænker på en fader og hans ugifte datter. De håndskrifter, der har *ἐγκαμίζων*, efterlader ingen tvivl om, at der tænkes på at bortgifte. Er der imidlertid ikke tale om en fader og hans ugifte datter, men om to forlovede, må *γαμίζειν* være brugt med samme betydning som *γαμεῖν*. Efter ø̄ μὴ *γαμίζων* skal man naturligvis underforstå *αὐτῆν*.

Vedr. komparativen *κρεῖσσον* se kommentarerne til v. 9.

V. 39 Se vedr. verbet *δέδεται* i den indledende hovedsætning B&J nr. 147, s. 383.

Ordene *ἡφ̄ ὕσσον χρόνον* betyder "så lang tid (som)", "så længe (som)", jfr. Rom 7,1 og Gal 4,1. Verbet *ζῆ* er præsens indikativ.

I betingelsesbisætningen *ἐὰν δὲ κοιμηθῇ* (verbet *κοιμῆσθαι* betyder egentlig "at sove", og det bruges her som en eufemisme for "at dø") er konstruktionen *casus eventualis*. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b.

Til adjektivet *ἐλευθέρος*, der står som subjektsprædikat i den med betingelsesbisætningen forbundne hovedsætning, knytter sig infinitiven *γαμηθῆναι*, der angiver, hvad kvinden er fri til, nemlig til blive gift med den, hun vil. Dativen i den indskudte relativsætning *ῳ θέλει* skyldes verbet *γαμηθῆναι*.

Mønov *ἐν κυρίῳ* kan være et elliptisk udtryk med betydningen "blot det sker i Herren". En anden mulighed kunne være at underforstå participiet *ὄντι* (B&J § 156; HKN,F § 81). Meningen er så: Hun er fri til at gifte sig med hvem, hun vil, blot det er en, der er i (øvti) Herren.

V. 40 Subjektet såvel for *ἐστίν* i hovedsætningen som for *μείν* (B&J nr. 405, s. 407; HKN,F § 88, nr. 65) i betingelsesbisætningen er kvinden, der var subjekt også i v. 39. Subjektsprædikatet *μακεριωτέρα* er komparativ.

I betingelsesbisætningen er konstruktionen *casus eventualis*. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b. Udtrykket ἐὰν οὕτως μείνῃ betyder "hvis hun forbliver således" – dvs. hvis hun forbliver ugift.

Pronominet ἐμήν i præp.leddet κατὰ τὴν ἐμήν γνώμην er et possessivt pronomenn. B&J § 119; HKN,F § 33.

Efter δοκῶ følger konstruktionen nominativ med infinitiv, da subjektet for infinitiven (dvs. ἔγώ i krasisformen κἀγώ) er det samme som subjektet for hovedverbet. BDR § 405; B&J § 266,2a; HKN,S § 164.

KAPITEL 8

V. 1 Vedr. περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων se kommentarerne til 7,25. I det substantiverede adjektiv εἰδωλόθυτος spores dels substantivet εἴδωλον (afgudsbillende), dels verbet θύειν (ofre). Tὸ εἰδωλόθυτον er en betegnelse for det kød, der er ofret til afguder.

Se vedr. οἴδαιν B&J nr. 451, s. 411; HKN,F § 88, nr. 69. Οἴδαιν efterfølges af en ὄντι-sætning, der står som objekt.

V. 2 Verset består af tre sætninger. I betingelsesbisetningen er konstruktionen *casus realis*. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a.

Efter δοκεῖ er der nominativ med infinitiv. BDR § 405; B&J § 266,2a; HKN,S § 164. Det ubestemte τι er objekt for infinitiven ἔγνωκέναι. Se i øvrigt vedr. infinitiven ἔγνωκέναι – og senere i samme vers formerne ἔγνω og γνώναι – B&J nr. 123, s. 381; HKN,F § 88, nr. 22.

Subjektet for ἔγνω i den anden og for δεῖ i den tredie sætning er det samme som subjektet for δοκεῖ i den første.

I sammenligningsbisetningen καθὼς δεῖ γνώναι er γνώναι en af δεῖ udløst infinitiv.

V. 3 Som i v. 2 indledes med en betingelsesbisetning, hvori der er konstrueret med *casus realis*. Πῶς har ikke objektet τὸν θεόν og heller ikke præpledset ὑπὸ αὐτοῦ i den følgende sætning, og det kan evt. være den oprindelige læsemåde, som så senere har fået en tolkende udvidelse.

Se vedr. perfekt.formen ἔγνωσται B&J nr. 123, s. 381; HKN,F § 88, nr. 22. Udtrykket ὑπὸ αὐτοῦ betegnes agens, da det er det saglige subjekt for ἔγνωσται, der anføres efter præpositionen ὑπό. "At være kendt af Gud" svarer til, at "Gud kender en". BDR § 232,2; B&J § 260,3; HKN,S § 59b.

V. 4 Se vedr. περὶ τῆς βρώσεως (nom. βρώσης) kommentarerne til 7,25. Tῶν εἰδωλοθύτων er en til τῆς βρώσεως knyttet objektiv genitiv. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 40.

Se vedr. konstruktionen οἴδαιν ὄντι κτλ. kommentarerne til v. 1. I begge de to ὄντι-sætninger, der står som objekt for οἴδαιν, må der suppleres med et verbum, nemlig ἐστίν.

Οὐδέν (B&J § 123,2; HKN,F § 39) står antagelig attributivt knyttet til εἴδωλον (jfr. οὐδεὶς θεός i den umiddelbart efterfølgende sætning), men det er også en mulighed at opfatte ordet som subjektsprædikat.

Udtrykket εἰ μή (hvis ikke) forekommer her i betydningen "undtagen". BDR § 376,1.

V. 5 Meningsmæssigt og syntaktisk hører v. 5 og 6 nøje sammen, idet den

hovedsætning, der er forbundet med εἰπε—sætningen i v. 5, først kommer i v. 6. Se også kommentarerne til v. 6.

Formelt er sætninger med εἰπε betingelsesbisætninger, der dog i nogle tilfælde er stærkt beslægtet med årsagsbisætninger, men også – som her – sagligt kan svare til en indrømmelsesbisætning. BDR § 454,2.

Det til θεοί knyttede participium λέγομενοι (af λέγειν) gengives bedst ved ordet "såkaldte", når det som her står adjektivisk. BDR § 412,2.

De korresponderende ord εἴτε ... εἴτε betyder ofte "enten ... eller", men her udelukker det ene ikke det andet, så man kunne sige "hvad enten ... eller", evt. "både ... og".

Sætningen ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ κτλ. har karakter af et indskud – "ligesom der jo er mange guder osv."

V. 6 Forbindelsen mellem på den ene side v. 5 og på den anden side det med ἀλλά indledte bekendelsesagtige v. 6 er sprogligt ikke helt glat. Iflg. BDR § 448,5 kan ἀλλά efter en indrømmelse betyde "så dog", "i det mindste". Bla. P⁴⁶ og B har ikke ἀλλά. Det kan meget vel skyldes et ønske om at gøre konstruktionen lidt lettere.

Alle sætninger i v. 6 er nominalsætninger, og der kan i alle tilfælde underforstås en form af verbet εἶναι.

Pronominet ἡμῖν i den første sætning står fremhævet; "så er der dog for os osv."

I præpleddene ἐτ, οὐ og δι οὐ er οὐ et relativt pronomen, der viser til henholdsvis εἰς θεὸς ὁ πατὴρ og εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

Med præpleddet δι' αὐτοῦ (ved ham) udtrykkes forestillingen om Jesus Kristus som skabelsesmidler, jfr. f.eks. Joh 1,3.

V. 7 Verset indledes med en nominalsætning. Jfr. v. 6. Se vedr. formen πᾶσιν B&J § 104,1; HKN,F § 22.

I den med τίνες indledte sætning må man i forbindelse med ἐσθίουσι underforstå et objekt (αὐτό), hvortil leddet ως εἰδωλόθυτον knytter sig. "Nogle spiser det som afgudsofferkød". Grunden hertil er angivet med dativen τῇ συνθεῖσί (BDR § 196,1; B&J § 238,2; HKN,S § 32), der betyder "skik", "sædvane". Dette ord er bestemt på to måder. Dels ved leddet ἔως ἅρτι (indtil nu), dels ved den objektive genitiv τῷ εἰδώλῳ. Τῇ συνθεῖσί ἔως ἅρτι τῷ εἰδώλῳ kan nogenlunde ordret gengives: "på grund af den hidtidige afgudsskik", evt. "fordi de indtil nu er vant til afguder".

Det til συνείδοις knyttede participium οὖσα (B&J § 156; HKN,F § 81) og det dertil knyttede subjektsprædikat ὁσθεῖν svarer med hensyn til betydning til en bisætning, i dette tilfælde til en årsagsbisætning. Fordi samvittigheden er svag, kan den tilsøles. BDR § 418,1; B&J § 275,5; HKN,S § 179.

V. 8 Παραστῆσε er dannet af παριστάνει (B&J nr. 296, s. 398; HKN,F § 78) og kan,

når det bruges transitivt, betyde "stille frem for", "bringe nær".

Versets anden del består af to korresponderende (jfr. οὗτε ... οὗτοι), parallelt konstruerede sætningspar. I hver af de to hovedsætninger οὗτε ύστερούμεθα og οὗτε περιουσέωμεν er indskudt en betingelsesbisætning, og konstruktionen er eventualis. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b. Formen ἕστι er en sammentrækning af εἰ og ἔστι.

Se vedr. verbet φάγωμεν B&J nr. 236, s. 392; HKN,F § 88, nr. 35. Verbet ύστερεται betyder i aktiv bla. "komme for sent", "gå glip af"; i passiv bla. "lide mangel", "stå tilbage". Περιουσέων betyder ofte "have i overflod", men i sammenhængen her kan det bedst gengives ved "have fortrin" og lign.

V. 9 Konstruktionen med imperativen βλέπετε efterfulgt af en sætning indledt med μή πως (at ikke) og verbet i konjunktiv udtrykker frygt for, at noget ønsket skal ske. BDR § 370,2; B&J § 286,1,2; HKN,S § 146. Se vedr. verbet γένηται B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21.

Det demonstrative αὕτη er at forbinde med ή ἔκουσίσι, og πρόσκομμα er subjektsprædikat. Πρόσκομμα (jfr. πρόσκοπται) betyder "anstød", dvs. det, der giver anledning til fald.

Toīs ἀσθενέοιν = "for de svage". Se vedr. adjektivet ἀσθενέοιν B&J § 106,1; HKN,F § 25.

V. 10 I betingelsesbisætningen, der indleder en begrundelse for formaningen i v. 9, er konstruktionen casus eventualis. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b.

Verbet τὸν (B&J nr. 477, s. 413; HKN,F § 72) har objekt (οὗ) med udfyldende participium (κοστοκείμενον). Altså: "For hvis nogen ser dig sidde" (egentlig "siddende"). BDR § 416,1; B&J § 275,13; HKN,S § 175. Præpledet ἐν εἰδωλειῷ (i et afgudstempel) står knyttet til participiet κοστοκείμενον.

Yderligere et led er knyttet til οὗ, nemlig det substantiverede participium τὸν ἔχοντα med objektet γνῶσιν. Et sådant attributivt participium gengiver vi naturligst ved hjælp af en relativbisætning. "For hvis nogen ser dig, der har kundskab, sidde osv." BDR § 412; B&J 273; HKN,S § 172.

Med οὐκὶ indledes den med betingelsesbisætningen sammenhørende hovedsætning, der er formet som et spørgsmål, hvorpå der ventes et bekræftende svar. BDR § 427,2a; 440; B&J § 301,2; HKN,S § 211,1.

Til den possessive genitiv οὐτοῦ er knyttet participiet ὄντος (B&J § 156; HKN,F § 81), der angiver årsag (jfr. kommentarerne til v. 7), og subjektsprædikatet ἀσθενοῦς. Se vedr. adjektivet ἀσθενοῦς B&J § 106,1 og HKN,F § 25.

Til det finitte verbum οἰκοδομήσοται (ironisk brug af verbet) er føjet et præpled bestående af præpositionen εἰς og den substantiverede infinitiv τὸ έσθεται. Hermed angives, hvad "opbyggelsen" fører til. BDR § 402,2; B&J § 271,2; HKN,S § 170a.

Infinitiven ἔσθεται har objektet τὰ εἰδώλα στην α.

V. 11 Se vedr. verbet ἀπόλλυται B&J nr. 62, s. 376; HKN,F § 88, nr. 11. Subjektet ὁ ἄσθετων er et substantiveret participium.

Præpledet ἐν τῇ οῇ γνώσει svarer betydningsmæssigt til en instrumental dativ. Se vedr. pronominet οῇ B&J § 119; HKN,F § 33.

Med ὁ ἀδελφός genoptages ὁ ἄσθετων, da der skal føjes en nærmere bestemmelse til, som det sker i den efterfølgende relativsætning, hvor præpositionen δι’ ὅν betyder "for hvis skyld". Se vedr. verbet ἀμέθοει B&J nr. 276, s. 396; HKN,F § 88, nr. 41.

V. 12 Verset består af én sætning med ἀμορτώνται som den finitte verbalform. Til det implicitte subjekt knytter sig to participier, nemlig ἀμορτώνται med det efterfølgende præpled εἰς τοὺς ἀδελφούς og τύπτονται (τύπται har her betydningen "såre") med objektet (εἰτῶν) τὴν συνείδησιν ἄσθενοῦσαν. Ασθενοῦσαν er et præsens participium, der tjener som en adjektivisk bestemmelse. Udtrykket ἀμορτώνται εἰς betyder "synde imod".

Det indledende οὕτωs refererer til det foregående, hvorfor der kan oversættes som følger: "Når I på den måde synder imod brødrene osv., synder I imod Kristus."

V. 13 Med διότε lægger Paulus op til sin konklusion. Verset består tre sætninger – en betingelsesbisætning, en hovedsætning og en hensigtsbisætning.

I betingelsesbisætningen er konstruktionen casus realis. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a.

Med dobbelt nægtelse (οὐ μή) og konjunktiv (φάγω – B&J nr. 236, s. 392; HKN,F § 88, nr. 35) formuleres et stærkt benægtende udsagn vedr. noget fremtidigt. BDR § 365; B&J § 263,2f; HKN,S § 142. Her er det benægtende udsagn yderligere forstærket ved præpledet εἰς τὸν αἰῶνα.

Den med τὸν αἰῶνα indlede sætning knytter sig til οὐ μή φάγω og er en hensigtsbisætning med verbet i konjunktiv (σκονδαλίζω er aorist konjunktiv). BDR § 369; B&J § 296,1,2; HKN,S § 144.

KAPITEL 9

V. 1 På et spørgsmål indledt med οὐ (οὐκ, οὐχ) og οὐχί ventes et bekræftende svar. BDR § 427,2a; 440; B&J § 302,2; HKN,S §§ 211,1. Alle versets fire spørgsmål indledes med en sådan nægtelse.

Se vedr. ἔρεται i den tredje sætning B&J nr. 477, s. 413; HKN,F § 88, nr. 72. I den fjerde sætning er τὸ ἔργον subjektsprædikat.

V. 2 I den indledende betingelsesbisætning er konstruktionen casus realis. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a. I forlængelse af betingelsesbisætningen, der måske også rummer noget indrømmende, kan ἀλλά γε, der indleder hovedsætningen, betyde "dog i det mindste". BDR § 439,2. Jfr. ἀλλά i 4,15 og 8,6.

Ἄλλοις (i betingelsesbisætningen) og ὑμῖν (i hovedsætningen) er dativus commodi. BDR § 188; B&J § 236,3; HKN,S § 28. Hovedsætningen er en nominalsætning.

Det personlige pronomen μοῦ må trods ordstillingen forbides med τῆς ἀποστολῆς og ikke med subjektsprædikaten ἡ σφραγίς. Man kan opfatte τῆς ἀποστολῆς som en objektiv genitiv. Menigheden i Korinth besegler så at sige Paulus' apostolat. BDR § 163; B&J § 232,2; HKN,S § 40.

V. 3 Det mellem ἡ og ἀπολογίᾳ stående ἐμή er et possessivt pronom, og det retter sig efter ἀπολογίᾳ i køn, tal og kasus.

Dativobjektet τοῖς ἀνακρίνουσιν er et substantiveret præsens participium, og ἐμέ er objekt for ἀνακρίνουσιν (dømmer, kritiserer og lign.).

Det demonstrative αὕτη kunne pege bagud, og i så fald ville forsvaret (ἡ ἀπολογία) ligge i udsagnene i de foregående vers, men ordstillingen gør det rimeligere at antage, at pronominet her skal pege frem mod det efterfølgende.

V. 4 På et med μή indleddt spørgsmål ventes almindeligvis et benægtende svar, men når verbet som i dette (og i det følgende vers) er benægtet, er der i virkeligheden lagt op til et bekræftende svar. Udtrykket μή οὐκ ἔχομεν ... betyder: "Mon det er sådan, at vi ikke har ...", dvs: "Mon ikke vi har ..." BDR § 427,2b.

Til ἔχομεν ἔκουσίσαι er føjet de udfyldende infinitiver φάγεται (B&J nr. 236, s. 392; HKN,F § 88, nr. 35) og πεται (B&J nr. 538, s. 419; HKN,F § 88, nr. 77).

V. 5 Verset indledes med en konstruktion parallel med den, vi har i v. 4. Dog har den udfyldende infinitiv i v. 5 et objekt, nemlig ἀδελφήν, hvortil er knyttet γυναῖκα (af γυνῆ). Der er tale om at have en søster (= en kristen kvinde) med som hustru.

Med ós indledes en sammenligningsbisætning med treleddet subjekt. Verbet (evt. περιάγουσιν) er underforstået.

V. 6 Med ñ (eller) føjer Paulus et nyt spørgsmål til den række, han allerede har formuleret. Skønt negativt formuleret med to nægtelser (ikke at have ret til ikke at arbejde) er tanken den, at Paulus venter tilslutning til, at også han og Barnabas har ret til at lade være med at arbejde, dvs. ret til at blive fritaget for selv at skulle sørge for deres underhold. BDR § 431.

Når der ses væk fra forekomsten af nægtelser i forbindelse med spørgsmål, er hovedreglen, at nægtelsen er où, når verbet står i indikativ, hvorimod nægtelsen μή forekommer, når det er andre måder af verbet, der er forbundet med en negation. Derfor her μή ἐργάζεσθαι.

V. 7 Dativen ιδίοις ὄψωνιοις (af ὄψώνιον) er en instrumental dativ. Pluralisformen τὰ ὄψώνια bruges om den løn, soldater får. Jfr. Luk 3,14. Adverbiet ποτέ betyder "nogensinde".

Flere håndskrifter (heriblandt P⁴⁶) har i stedet for akkusativen τὸν καρπόν det sagligt præcisere ἐκ τοῦ καρποῦ, der tilmed svarer til konstruktionen i det følgende spørgsmål. Men da der således er tale om en sprogligt bedre udtryksmåde og om en mulig indflydelse fra ἐκ τοῦ γάλακτος, er læsemåden formentlig at vurdere som sekundær.

Γάλακτος er, som det ses bla. af den bestemte artikel, genitiv. Nominativformen er γάλα. Verbet ἔσθειν oversættes her bedst ved "nyde" eller lign.

Tῆς ποιμνῆς opfattes naturligt som en subjektiv genitiv, da der tænkes på den mælk, som hjordens dyr yder. BDR § 163; B&J § 232,2; HKNS § 39.

V. 8 Det første med μή indledte spørgsmål udtrykker forventning om et benægtende svar, det andet med où indledte forventning om et bekræftende svar. Jfr. kommentarerne til v. 1.

Af præpositionsleddet κατὰ ἄνθρωπον (svarende til et menneske) fremgår, at Paulus mener: Mon det her er, hvad jeg som menneske kan sige af mig selv?

Udtrykket ñ καὶ ... οὐ λέγει; betyder: "eller siger ikke også?" Kαὶ har altså her betydningen "også".

V. 9 Den med γάρ indledte sætning begrunder egentlig den uudtalte bekræftelse af spørgsmålet i slutningen af v. 8. Μωύσεως er genitiv af Μωύσης.

I citater fra Det gamle Testamente har où efterfulgt af et verbum i futurum betydning svarende til imperativ. BDR § 362,1; B&J § 256,3; HKNS § 153a.

Κημοῦν betyder "give mundkurv på".

Til objektet for κημώσεις, nemlig βοῦν (nom. βοῦς), er som en adjektivisk

bestemmelse knyttet en participiumsform af verbet ἀλοῶν. Βοῦν ἀλοῶντα betyder "en okse, der tærsker".

Mὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ er et spørgsmål, og nægtelsen μή viser, at der ventes et benægtende svar. I forbindelse verbet μέλει (ligger på sinde; bekymrer sig om) angiver ordet i dativ, hvem der bekymrer sig om noget, og ordet i genitiv, hvad bekymringen gælder. Ordet i dativ er altså det saglige subjekt for verbet, og spørgsmålet kan derfor gengives: "Mon Gud bekymrer sig om okserne?" Af BDR § 176,3 fremgår, at der almindeligvis konstrueres med περὶ τύπος og ikke – som her – med genitiv alene.

V. 10 Verset indledes med et spørgsmål, der med ᾧ er forbundet med spørgsmålet i slutningen af v. 9. I v. 10 forudsættes dog et bekræftende svar, og derfor kunne man egentlig have ventet nægtelsen οὐ.

Det i λέγει implicitte subjekt kan være ὁ θεός; jfr. τῷ θεῷ i v. 9. En anden mulighed er, at det er ὁ νόμος, der er subjekt for λέγει i v. 8.

Præpositionsleddet διὸ̄ ἡμῶς betyder "på grund af os", "for vor skyld". Πάντως betyder "i hvert fald", "i det hele tager".

Γάρ i den følgende sætning angiver, at vi nu får begründelsen for den underforståede bekræftelse af det netop stillede spørgsmål.

Sagligt er det det med ȫti indledte citat, der er subjekt for passivformen ἐγράφθη.

I citatet efter ȫti er det første subjekt det substantiverede participium ἀροτρίων, og til verbet ὀφείλει knytter sig den udfyldende infinitiv ἀροτρίσαι, og det er med denne infinitiv, præpledset ἐπεὶ ἐλπίδι må forbindes.

I forbindelse med det næste subjekt ὁ ἀλοῶν kan man i forlængelse af den foranstændige sætning uden vanskelighed underforstå verbet ὀφείλει og som udfyldende infinitiv hertil ἀλοῶν. Præpledset ἐπεὶ ἐλπίδι er så at forbinde med den underforståede infinitiv.

Den substantiverede infinitiv τοῦ μετέχειν kan opfattes som en objektiv genitiv knyttet til ἐλπίδι. Μετέχειν betyder "få del i", og der må være tænkt på at få del i udbyttet af tærskearbejdet.

V. 11 Verset består af tre sætninger. Den første er en betingelsesbisætning, og konstruktionen er casus realis. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a. Da betingelsen utvivlsomt anses for opfyldt, kan der her oversættes med "når".

Den anden sætning er en hovedsætningen, og den består alene af ordet μέγα – dog med et underforstået ἔστιν. Da der er tale om et spørgsmål, kunne μέγα med underforstået verbum gengives: "er det så noget stort?", "er det så for meget?" eller lign.

Som den første sætning er også den sidste en betingelsesbisætning, men nu med verbet i futurum (af θερίζειν). Der er formentlig tale om en logisk futurum, for

Paulus har jo allerede nydt goder hos korintherne som en konsekvens af sin forkynELSE af evangeliet for dem. BDR § 372,1c.

V. 12 I den indledende betingelsesbisætning (casus realis; BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a) skyldes genitiven τῆς ἔχουσίς verbet μετέχουσιν, der betyder "har del i". BDR § 169,1; B&J § 234,4; HKN,S § 44a.

Genitiven ὑπῶν er en objektiv genitiv fremkaldt af τῆς ἔχουσίς, idet ἔχουσίς μετέχειν udløser genitiv ligesom ἔχονταί ειν. BDR § 177,1; B&J § 234,4; HKN,S § 44f. Direkte oversat: "Hvis andre har del i denne ret over jer". Hermed mener Paulus: Hvis andre har den ret at få nogle af jeres goder.

Hovedsætningen er formet som et spørgsmål, og Paulus venter et bekræftende svar. Se kommentarerne til v. 1. Verbet skal underforstås fra den foregående sætning.

Verbet ἐχρησάμεθα er en aoristform – antagelig kompleksiv aorist, idet Paulus tænker på sit tidligere ophold i Korinth. Ἐχρησάμεθα kommer af χράσμα. B&J nr. 725, s. 436. Dette verbum konstrueres med dativ. Derfor τῇ ἔχουσίᾳ ταῦτῃ.

Verbet στέγειν i sætningen ἀλλὰ πάντα στέγομεν betyder ofte "dække", "skjule" og lign., men her er betydningen "udholde".

Versets sidste sætning er en hensigtsbisætning (BDR § 369; B&J § 296,1,2; HKN,S § 144). Se vedr. verbet δῷμεν B&J § 188 og nr. 157, s. 384; HKN,F § 78.

Efter dativen τῷ εὐαγγελίῳ, som er fremkaldt af udtrykket τινα ἐγκοπὴν δῷμεν, følger genitiven τοῦ Χριστοῦ, der naturligt opfattes som en objektiv genitiv (evangeliet om Kristus), men genitiven kunne også udtrykke evangeliets udspring og ophav (evangeliet, der kommer fra Kristus).

V. 13 "Οτι–sætningen er objekt for οὗδατε. Ordet ιερά er et adjektiv, og udtrykket οἱ τὰ ιερά ἐργαζόμενοι betyder: "de, der udøver de hellige (ting)", og det vil i denne sammenhæng sige: "de, der forretter tempeltjenesten".

Uanset om man læser artiklen τὰ med (foran ἐκ τοῦ ιεροῦ – genitiv af substantivet ιερόν) eller man ikke gør det, er meningen med udtrykket [τὰ] ἐκ τοῦ ιεροῦ οὐθίουσιν dog vist, at "de spiser af det, som hører templet til". Ganske vist består den mulighed, at konstruktionen uden τὰ mere generelt er udtryk for, at de får deres underhold ved deres tempeltjeneste.

Asyndetisk (HKN,S § 204) følger den parallelle sætning οἱ τῷ θυσιαστρῷ παρεδρεύοντες κτλ. Παρεδρεύειν har som grundbetydning "sidde ved", men i en kultisk sammenhæng betyder hele udtrykket: "de, der gør tjeneste ved alteret".

Verbet συμμερίζεσθαι konstrueres med dativ. Der er egentlig tale om at dele med alteret, og det må betyde at få del i det, der lægges på alteret.

V. 14 Verset består af én sætning – en hovedsætning. Verbet διέταξεν er konstrueret med dativ (τοῖς κοστογέλλουσιν med objekten τοῦ εὐαγγέλιον) og med

udfyldende infinitiv (ζῆν). Se vedr. infinitiven B&J § 146,6 og nr. 248, s. 394. Præp. ledet ἐκ τοῦ εὐαγγελίου er knyttet til infinitiven ζῆν.

V. 15 Se vedr. κέχρημα B&J nr. 725, s. 436. Verbet konstrueres med dativ; jfr. v. 12. Se vedr. dativen οὐδενί B&J § 123,2; HKN,F § 39. Da οὐδενί følger efter en forudgående nægtelse, må ordet oversættes positivt, nemlig ved "noget"; BDR § 431,2; HKN,S § 211,4.

I forbindelse med det demonstrative pronomen τούτων (partitiv genitiv udløst af οὐδενί; BDR § 164; B&J § 233,2; HKN,S § 41) skal man måske underforstå τῶν ἔξουσιῶν, da Paulus formentlig vil sige, at han ikke har gjort brug af nogen af "disse rettigheder"; jfr. v. 12.

Ἐγράψα er at opfatte som en brevaorist. BDR § 334; B&J § 254g; HKN,S § 120. Se vedr. γένηται i hensigtsbisætningen B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21.

Οὐτῶς må sigte til den ordning, som Paulus egentlig har ret til at have, nemlig at de skulle sørge for hans underhold, men her pointerer han, at det, han skriver, ikke sigter på at ændre ved den gældende praksis, der jo er, at han undlader at benytte sin rettighed.

I den konstruktion, der indledes med καλὸν γάρ, må verbalformen ἐστίν underforstås. Subjektet er ἀποθανεῖν, og adjektivet καλόν – der forstærket af adverbiet μᾶλλον kommer til at svare til komparativ – er subjektsprædikat. Direkte: "For at dø er bedre for mig" = "For jeg vil hellere dø".

Med ḥ (end) er der lagt op til en videreførelse af konstruktionen, men i stedet brydes den af, og der kommer en selvstændig sætning, i hvilken objektet τὸ καύχημα er sat forrest og dermed fremhævet.

V. 16 I versets indledende og igen i dets afsluttende betingelsesbisætning er konstruktionen eventualis. BDR § 373; B&J § 290; HKN,S § 147b. Det er ikke indlysende, hvorfor der er præsens konjunktiv i den første af de to sætninger, men aorist konjunktiv i den sidste.

I sætningen οὐσὶ γάρ μοι ἐστίν er udråbsordet οὐσί substantiveret og står som subjekt i sætningen.

V. 17 Ordene ἐκῶν og ὅκων (frivillig og ufrivillig) er adjektiver, der i deres form her er bestemt af subjektet, men egentlig er de brugt svarende til et adverbium. BDR § 243.

Det demonstrative τοῦτο i den første betingelsesbisætning refererer til det at forkynde evangeliet. Μισθόν i den efterfølgende hovedsætning betyder egentlig "løn" (således også i v. 18), men her snarere "krav på løn".

I begge versets betingelsesbisætninger er konstruktionen casus realis. BDR § 372,1; B&J § 290,4; HKN,S § 195a. I den første kunne man godt have ventet casus irrealis,

da der her er tale om et hypotetisk tilfælde.

I forbindelse med *εἰ δὲ ὅκων* må man underforstå τοῦτο πρόσων fra den første betingelsesbetingning. Udtrykket ποτέ/ένθα τι betyder "at få noget betroet". Οἰκονομίαν πεπίστευμαι betyder derfor: "jeg har fået en husholdergerning betroet".

V. 18 Trods ordstillingen er μού at forbinde med μιθός.

Sætningen, der indledes med *ἴνα*, udgør svaret på det spørgsmål, verset indledes med, nemlig hvad lønnen er; *ἴνα*, der altså er brugt epeksegetisk, oversættes bedst med "at". BDR § 394,3.

Participiet εὐαγγελιζόμενος er knyttet til subjektet i sætningen. Se vedr. θήσω B&J nr. 669, s. 430; HKN,F § 78. Man kunne have ventet aorist konjunktiv, men θήσω er futurum, og det er da heller ikke ganske usædvanligt med futurum i en *ἴνα*-sætning. BDR § 369,2; B&J § 296,2; HKN,S § 130 og 144.

Ordet ἀδάπτονος er neutrum af adjektivet ἀδάπτωνος, og det tjener som adverbieel bestemmelse til θήσω τὸ εὐαγγέλιον.

Den substantiverede infinitiv τὸ μὴ καταχρήσασθαι indgår i et præp.led indledt med *εἰς*, og med *εἰς* kan der være angivet en hensigt, men også en følge. Begge forståelser kan give mening her, men den sidstnævnte synes dog den mest nærliggende.

Dativen τῇ ἔξουσίᾳ skyldes verbet καταχρήσασθαι. BDR § 193. Præpledet ἐν τῷ εὐαγγελίῳ er at forbinde med τῇ ἔξουσίᾳ. Derved præciseres, hvad det er for en rettighed, nemlig den som evangeliet eller forkynnelsen af evangeliet giver Paulus.

V. 19 Γάρ er her mere videreførende end egentlig begrundende. Participiet ὃν (af *εἶναι*) står knyttet til subjektet for ἔδούλωσα. Participiet har koncessiv betydning, dvs. det svarer til en indrømmelsesbetingning, hvori ἐλεύθερος er subjektsprædikat. Se om denne brug af participium (participium conjunctum) BDR § 418,3; B&J § 275,8; HKN,S § 181.

Præpledet ἐκ πάντων (πάντων kan være neutrum, men er nok snarere maskulinum) er knyttet til ἐλεύθερος. Dativen πᾶσιν, som er fremkaldt af ἐμοτὸν (B&J § 117; HKN,F § 31.) ἔδούλωσα, er uden tvivl maskulinum. Herfor taler ikke bare πλείονες i hensigtsbetingningen, men også de følgende vers.

Se vedr. κερδήσω i hensigtsbetingningen B&J nr. 320 (NT), s. 400; HKN,F § 88, nr. 50. Formen kan være futurum indikativ, men er nok aorist konjunktiv. Se desuden vedr. πλείονος B&J § 111; HKN,F § 26d. Med komparativen πλείονες mener Paulus rimeligvis flere, end han hidtil har vundet.

V. 20 Det indledende κοι can opfattes som epeksegetisk, dvs. det står som indledning til en nærmere præcivering af et udsagn. BDR & 442,6.

Se vedr. ἐγενόμην B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21, og vedr. det i de to

hensigtsbisætninger forekommende κερδῆσω kommentarerne til v. 19.

Ἰουδαῖος med det foranstillede ὡς (sammenligningskonjunktion) er subjektsprædikat, og dativen τοῖς Ἰουδαῖοῖς angiver, i forhold til hvem Paulus er blevet som en jøde (dativus commodi. BDR § 188; B&J § 236,3; HKN,S § 28).

Den konstruktion, som vi har i versets to første sætninger, genfindes med mindre ændringer flere gange i det følgende, således yderligere en gang i v. 20. Verbet (ἔγενόμην) er underforstået. Det substantiverede præp.led τοῖς ὑπὸ νόμου svarer til τοῖς Ἰουδαῖοῖς i det foregående, og ὡς ὑπὸ νόμου (som en under loven) til ὡς Ἰουδαῖος.

Udtrykket μὴ ὅν αὐτὸς ὑπὸ νόμου svarer betydningsmæssigt til en bisætning, og participiet ὅν, der knytter sig til subjektet for det underforståede verbum, har indrømmende betydning. Jfr. kommentarerne til forekomsten og betydningen af ὅν i v. 19. Udtrykket betyder altså: "skønt jeg ikke selv er under loven". Præpledet ὑπὸ νόμου står som subjektsprædikat. Det er antagelig at betragte som et eksempel på homoioteleuton, at nogle senere håndskrifter ikke har ordene μὴ ὅν αὐτὸς ὑπὸ νόμου. Jfr. ὑπὸ νόμου umiddelbart foran de citerede ord.

V. 21 Igen er verbalformen ἔγενόμην underforstået. Det substantiverede adjektiv τοῖς ἀνόμοις (ἀνόμοις dannet af α-privativum og νόμος) betyder "de lovløse", hvormed der i sammenhængen her sigtes til hedningerne.

Se vedr. μὴ ὅν θεοῦ κτλ. kommentarerne til μὴ ὅν αὐτὸς ὑπὸ νόμου i v. 20. Ἐννομος Χριστοῦ = i/under Kristi lov. Genitiverne θεοῦ og Χριστοῦ skal nok forstås ud fra det i ἀνόμοις og ἔννομοι indeholdte ord νόμος – altså "uden Guds lov" og "i/under Kristi lov". BDR § 182,3.

I hensigtsbisætningen forekommer κερδάνω, der er den attiske form af aorist konjunktiv, betydningsmæssigt svarer κερδάνω således til κερδῆσω i v. 19, 20 og 22. Jfr. B&J nr. 320, s. 400, og HKN,F § 50.

V. 22 I den første sætning i dette vers er der ikke i de ældste og bedste håndskrifter, som Nestle–Aland følger, et ὡς foran subjektsprædikatet, der her er ἀσθενής. Se i øvrigt vedr. bøjningen af adjektivet B&J § 106 og HKN,F § 25.

Se vedr. γέγονα og σώσω B&J nr. 122, s. 381 og nr. 649, s. 428, samt HKN,F § 88, nr. 21 og 94. Når Paulus slutter rækken af verber med et verbum i perfektum, kan det være for at sige, at sådan er han blevet, og sådan er han nu. BDR § 318,4; B&J § 255,1,2; HKN,S § 124.

Subjektsprædikatet πάντω er neutrum pluralis, der kan gengives ved "alt". Adverbiet πάντως (overhovedet, i hvert fald) er knyttet til verbet.

V. 23 Διὰ τὸ εὑαγγέλιον betyder vel "for evangeliets skyld", men det kan også betyde "på grund af evangeliet".

Se vedr. γένωμα i hensigtsbisætningen B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21. Adjektivet συγκοινωνός (subjektsprædikat) hører til dem, der på grund af betydningen konstrueres med genitiv; derfor οὐτοῦ, der refererer til τὸ εὐαγγέλιον. BDR § 182,1; B&J § 233,2; HKN,S § 45.

V. 24 Ὄτι-sætningen står som objekt for οὗδατε, og i Ὄτι-sætningen er subjektet det substantiverede participium οἱ τρέχοντες, hvortil πάντες knytter sig.

Da εἰς er modstillet πάντες, er det sagligt rigtigt at oversætte ved "kun én".

Formelt kan τρέχετε være indikativ, men må her være en imperativ. Den efterfølgende ἵνα-sætning må opfattes som en følgesætning, hvis οὕτως peger frem og hører sammen med ἵνα. Viser det derimod tilbage til den løber, der sejrer, kan ἵνα-sætningen også være en hensigtsbisætning. Se vedr. καταλάβητε B&J nr. 364, s. 404; HKN,F § 88, nr. 59. Objektet for καταλάβητε (τὸ βραβεῖον eller snarere οὐτό) er underforstået.

V. 25 Verbet ἐγκρατεύεται er intransitivt. Akkusativen πάντα (neut. plur.) kan opfattes som henseendets akkusativ, altså: "er afholdende i enhver henseende". BDR § 154 og 160; B&J § 230,2; HKN,S § 24.

Det kollektive subjekt i første sætning πᾶς ὁ ὄγωνιζόμενος bliver opdelt i ἐκεῖνοι (sportsfolkene) og ἡμεῖς. I forbindelse med ἐκεῖνοι må vi underforstå verbet ἐγκρατεύονται foran hensigtsbisætningen ἵνα φθαρτὸν κτλ. I forbindelse med ἡμεῖς må vi underforstå ἐγκρατεύομεθα ἵνα λάβωμεν og som supplement til ἀφθαρτον substantivet στέφανον.

Se vedr. λάβωσιν B&J nr. 364, s. 404; HKN,F § 88, nr. 59.

V. 26 En nogenlunde ordret gengivelse af verset kunne lyde: "Derfor (τοίνυν) løber jeg således som [en, der] ikke [løber] uklart (dvs. uden noget klart mål); jeg bokser således som en, der ikke slår i luften". Man kunne i forbindelse med οὐκ ἀδηλῶς have ventet participiet τρέχων; jfr. participiet δέρων i det i øvrigt næsten parallele udsagn.

Almindeligvis er det nægtelsen μή, der forekommer i forbindelse med et participium. Når det her er οὐκ, skyldes det ώς.

Substantivet ἄρπα, der er objekt for δέρων, har i nominativ formen ἄρπη.

V. 27 Grundbetydningen af ὑπωπάξειν er "at slå under øjet", men mere generelt kan det betyde "mishandle", og det må ud fra sammenhængen med μου τὸ σῶμα være tilfældet her. Genitiven skyldes verbet.

Μή πως κτλ. er en hensigtsbisætning; i den forstærker οὐτός subjektet (jeg selv). I en sådan hensigtsbisætning konstrueres med konjunktiv; jfr. γένωμα. Se vedr. dette verbum B&J nr. 122, s. 381; HKN,F § 88, nr. 21. Adjektivet ἀδόκημος betyder

"uduelig" og kan bruges om det, der ikke kan bestå en prøve. Her handler det om ikke at være duelig til sejrsprisen.

Participiet *κηρύξεις* med dativobjektet *ἄλλοις* (havende prædiket for andre) er knyttet til subjektet. Betydningsmæssigt svarer *κηρύξεις* *ἄλλοις* til en relativsætning, evt. en tidsbetingning (efter at jeg har prædiket for andre).

Andre lærebøger fra TEOLTRYK - Teologisk Forlag.

Helge Kjær Nielsen: Sproglig kommentar til Romerbrevet.
Helge Kjær Nielsen: Sproglig kommentar til Galaterbrevet.
Helge Kjær Nielsen: Sproglig kommentar til Johannes evangeliets.
Helge Kjær Nielsen: Sproglig kommentar til Første Petersbrev.
Helge Kjær Nielsen: Sproglig kommentar til 1 Korinterbrev.

Sigfred Pedersen: Teologisk kompendium til Rømerbrevet.

Svend Erik Mathiassen: XXVII latinske øvestykker.

Justus Hartnack: Filosofiens historie.

Johs. Aagård og Gerhard Pedersen: Missions teologi og økumenisk
teologi. Hovedlinier.